

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra psychologie



Diplomová práce

Transformace korejské výchovy

Kateřina Kolářová

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Kateřina Kolářová

Hospodářská politika a správa

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Transformace korejské výchovy

Název anglicky

Child rearing in Korea and its' changes

Cíle práce

Práce se bude věnovat problematice korejské výchovy dětí a mládeže. Konkrétně se bude snažit odpovědět na otázku:

Jak se změnila korejská výchova dětí a co tyto změny zapříčinilo?

Zaměří se tedy na přístup ke korejské výchově v minulosti a jaké vlivy proměnili Korejce a jejich vztah k dětem a jejich vedení do současné podoby.

Dále se pomocí výzkumných podotázek pokusí zjistit, jak Korejci vnímají korejský edukační systém, na čem jsou založeny pilíře korejské výchovy, jaké mohou být při výchově genderové rozdíly a či dodržují tradice taegyo a doljabi.

Metodika

Práce bude vycházet ze dvou krátkodobých studijních pobytů v Korejské republice a výsledků rozhovorů vedených s Korejci. Rozhovory budou vedeny jak v Korejské republice se studenty místní univerzity, tak v České republice se zaměstnanci korejského ministerstva školství. Data získána z rozhovorů budou dána do kontrastu s teoriemi vybraných autorů.

Doporučený rozsah práce

cca 70 stran

Klíčová slova

Jížní Korea, rodina, výchova, děti, rituál

Doporučené zdroje informací

BEGUIVINOVÁ, H. – VAN GENNEP, A. *Přechodové rituály : systematické studium rituálů*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1997. ISBN 80-7106-178-6.

HOFSTEDE, G. – HOFSTEDE, G J. *Kultury a organizace : software lidské mysli : spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-86131-70-2.

JANOŠ, J.: *Dokonale utajená Korea*. Praha: Nakladatelství Libri, 1997. ISBN 80-85983-26-5.

LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Markéta POPA. *Made in Korea II*. Praha: Nová vlna, 2019. ISBN 978-80-85845-94-5.

LÖWENSTEINOVÁ, M.: *V Koreji se Korejcům nevyhneme*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-010-4.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. PhDr. Ing. Petr Kokaisl, Ph.D., prof.h.c.

Garantující pracoviště

Katedra psychologie

Elektronicky schváleno dne 17. 2. 2020

PhDr. Pavla Rymešová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 18. 2. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 06. 04. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Transformace korejské výchovy“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 6.4.2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce doc. Ing. PhDr. Petru Kokaislovi, Ph.D., prof. hc, za jeho pomoc a odborné rady při tvorbě diplomové práce. Dále děkuji všem narátorům a narátorkám za spolupráci.

Transformace korejské výchovy

Abstrakt

Práce se zabývá problematikou korejské výchovy dětí a mládeže. Korejci věří, že výchova začíná již v prenatálním období, protože už v této době vystavujeme plod formujícím vlivům. Také korejský edukační systém tvoří klíčovou roli v životě dětí a mládeže, ale i dospělých, protože dosaženým vzděláním mohou získat nejenom povolání, ale i sociální status. Současně dochází k posunu vnímání rituálů souvisejících s výchovou a rodinným životem v kontextu se změnami ve společnosti a vlivy multikulturalismu.

K poznání, jak výchovu vnímají lidé v Koreji, bylo dosaženo pobytem v Korejské republice a rozhovory se studenty tedžonské univerzity a se zaměstnanci korejského ministerstva školství.

Práce prezentuje současný problém nízké porodnosti v Koreji. V textu se čtenáři a čtenářky seznámí s historií korejských rodin, rituály týkajících se lidského vývoje od prenatálního období po adolescenci. Narátoři retrospektivně popisují zážitky ze svého dětství a zamýšlejí se nad výchovou svých vlastních potomků.

Klíčová slova: děti a mládež, dospívání, gender, kohabitace, Korejská republika, porod, porodnost, rituál, rodina, výchova

Child rearing in Korea and its changes

Abstract

The thesis is dealing with child rearing in Republic of Korea. Koreans believe that parenting begins in prenatal period, when the fetus is started to be exposed to shaping influences. Korean educational system is a vital part in the life of children and youth, as well as adults, because through the acquired educational attainment they can get to dream jobs and social status. At the same time, there is a shift in the perception of rituals related to education and family life in the context of changes in society and the effects of multiculturalism.

The understanding of how education is perceived by people in Korea was achieved by visiting Republic of Korea and interviewing students at the University of Daejeon and employees of the Korean Ministry of Education.

The thesis presents the current issue of low birth rate in Korea. Readers can find the history of Korean families, rituals related to development from the prenatal period to adolescence. Narrators retrospectively describe the experiences of their childhood and reflect on raising their own children.

Keywords: adolescence, birth rate, childbirth, children and youth, cohabitation, family, gender, parenting, Republic of Korea, ritual

Obsah

1.	Úvod.....	11
2.	Cíl práce a metodika	12
2.1	Cíl práce	12
2.1.1	Výzkumné otázky	12
2.2	Metodika	12
2.2.1	Adekvace metod	13
2.2.2	Informace o narátorech	14
2.2.3	Přepis korejského písma	15
3.	Literární rešerše	17
4.	Teoretická východiska	21
4.1	Konceptualizace – Hofstede.....	21
4.1.1	Index vzdálenosti moci (PDI)	21
4.1.2	Index individualismu (IDV).....	23
4.1.3	Index maskulinity (MAS)	24
4.1.4	Index vyhýbání se nejistotě (UAI).....	25
4.2	Rituály podle Gennepa.....	26
4.2.1	Čtyři kategorie rituálů.....	27
4.2.2	Přechodové rituály.....	28
4.2.3	Rituály těhotenství a porodu	28
4.2.4	Narození a dětství	28
4.2.4.1	Pojmenování	29
4.3	Rodina.....	30
4.3.1	Rodina – klíčové pojmy	31
4.3.2	Trendy v rodině	33
5.	Vlastní práce.....	35
5.1	Historická východiska korejské rodiny a výchovy.....	35
5.1.1	Ko (Starý) Čoson - 2333-108 př.n.l.	35
5.1.2	Tři Království 1. století př.n.l.-668 n.l.	36
5.1.3	Sjednocená Silla 668-918.....	37
5.1.4	Korjo 918-1392	37
5.1.5	Čoson 1392-1910.....	38
5.1.6	Japonská koloniální nadvláda 1910-1945	39
5.1.7	Korejská válka.....	40

5.1.8	Moderní Korea	41
5.2	Obřadnost v Koreji	42
5.2.1	Těhotenství	42
5.2.1.1	Tchägjo	43
5.2.1.2	Korejské počítání věku	46
5.2.1.3	Stravování v těhotenství	46
5.2.2	Porod	47
5.2.3	Po porodu	48
5.2.3.1	První narozeniny	49
5.2.4	Dětství	53
5.2.4.1	Pravidla v domácnosti	54
5.2.4.2	Role otce	56
5.2.5	Školní docházka	58
5.2.5.1	Přijímací zkoušky na vysokou školu	60
5.2.6	Vysoká škola	63
5.2.7	Mladí dospělí	65
5.2.7.1	Předmanželské vztahy	65
5.2.7.2	Posedlost svátky zamilovaných	66
5.2.7.3	Další zajímavé projevy náklonnosti	69
5.2.7.4	Pohled na manželství	70
5.3	Krise natality	71
5.3.1	Vládní program na snížení porodnosti	71
5.3.2	Pekelný Čoson	73
5.3.3	Studium	75
5.3.4	Nezaměstnanost	76
5.3.5	Feminismus	78
5.3.6	Preference chlapců	78
5.3.7	Budoucí vývoj	80
6.	Hodnocení výsledků výzkumu	82
7.	Závěr	84
8.	Bibliografie	86
8.1	Tištěné publikace	86
8.2	Internetové zdroje	87

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Prenatální vzdělání	43
Obrázek 2 – Porodní rituály	48
Obrázek 3 – Oslava prvních narozenin	51
Obrázek 4 – Studenti při zkoušce sunŕng	61
Obrázek 5 – Pepero Day.....	68
Obrázek 6 – Plakáty podněcující k menším rodinám	72

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Informace o narátorech – studenti	14
Tabulka 2 – Informace o narátorech – pracovníci MŠ.....	15
Tabulka 3 – Ukázka české transkripce hangŕlu	16

Seznam grafů

Graf 1 – Plodnost v letech 1960-2017	73
Graf 2 – Veřejné výdaje na rodinu a děti	74
Graf 3 – Nezaměstnanost v letech 2000-2019.....	77

1. Úvod

Rodina je jednou z nejdůležitějších institucí v životě jedince. Rodina nás seznamuje s pravidly světa, jak se v něm máme pohybovat a co od něj čekat. Ovlivňuje naše myšlení a vtahuje nás do tajů kultury a kulturních vzorců. Rodinná výchova je tím pádem jedna z formujících sil, která vytváří člověka.

Jiné kultury se od sebe v mnohém liší a tím se liší i jejich pojetí rodiny. Už jenom samotný pojem rodina, a koho za rodinu považujeme, je rozdílný v každém kulturním prostředí. Jinak to není ani s výchovou, která je také ovlivňována kulturou, náboženstvím, morálními hodnotami nebo multikulturalismem.

Práce se zabývá výchovou dětí a mládeže u konkrétní etnické skupiny. A jaká výchova by mohla být zajímavější než výchova v zemi s nejnižší hodnotou plodnosti na světě.

Korejská republika prošla za svoji historii neuvěřitelnou transformací. Zničená Korejská republika po válce v padesátých letech 20. století nabrala neuvěřitelného obratu, (o kterém se dokonce referuje jako o „zázraku na řece Han“) a se svojí ekonomikou nyní světového významu se dokázala vyšplhat mezi asijské tygry.

Téma bylo zvoleno kvůli dlouhodobému zájmu o korejskou kulturu autorky práce a malému počtu českých autorů zaměřujících se na zkoumání této problematiky.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je seznámení s problematikou korejských rodin se zaměřením na korejskou výchovu dětí a mládeže.

Prvním dílčím cílem je představení korejské výchovy v čase. Tedy změny ve výchově dětí a jaké možné aspekty tyto změny mohlo vyvolat.

Druhým dílčím cílem je ukázat, jak se tyto změny projevují v životech současných Korejců, jaké trendy ve výchově se nyní v Jižní Koreji objevují, zda mladí dodržují tradice svých předků nebo se nechávají ovlivnit globalizací a jestli obecně ustupují od myšlení a tradic, které vycházejí převážně z Konfuciova učení a buddhismu.

2.1.1 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumnou otázkou je:

Jak se změnila korejská výchova dětí a co tyto změny zapříčinilo?

S vedlejšími výzkumnými otázkami:

- Na čem jsou založeny základní pilíře korejské výchovy?
- Jaké jsou při výchově genderové rozdíly?
- Dodržují Korejci tradice *tchägjo* a *tolžabi*?
- Jak Korejci vnímají korejský edukační systém?
- Co si Korejci myslí o nízké porodnosti?

2.2 Metodika

K práci byly použity kvalitativní i kvantitativní metody. K vytvoření praktické části práce byly využity různé techniky. Jako první lze zmínit techniku pozorování při dvou měsíčních pobytech v Korejské republice v rámci letních škol na univerzitě Čchungnam

v Tedžonu. Další technikou byl polostrukturovaný rozhovor, který byl veden jak v Korejské republice jednotlivě se studenty výše zmíněné univerzity, tak v České republice se zaměstnanci korejského ministerstva školství při prohlídce MŠ, ZŠ a SOŠS Kavčí hory. Jako doplňující byla zvolena statistická technika zkoumající hodnoty plodnosti, nezaměstnanosti a veřejných výdajů na rodiny.

2.2.1 Adekvace metod

Technika polostrukturovaného rozhovoru poskytuje výhodu volnosti, co se týká navazujících a doplňujících otázek na zkoumané téma a zároveň zajišťuje možnost položení otázek ze všech daných tematických okruhů, které jsou pro výzkum nezbytné. Nevýhodou rozhovorů je jejich časová náročnost a v případě Korejské republiky i jazyková bariéra, jelikož všechny rozhovory byly vedeny v angličtině, a tudíž i vybraný vzorek tomu musel být přizpůsoben.

Výhodou zúčastněného pozorování je zkoumání fenoménu v jeho přirozeném prostředí a možnost získání detailního popisu. Vzniká tak komplexní pohled na zkoumanou problematiku. Nevýhodou je, že samotná přítomnost výzkumníka může ovlivnit výsledek zkoumání.

Další výhodou obou technik stejně jako obecně u kvalitativních metod je možnost zkoumat dané problematiky do hloubky, naopak nevýhodou obou technik je ztráta validity a možnost, že získané znalosti z výzkumu nemusí být aplikovatelné na celou populaci.

V rámci komplexnosti zkoumaných problematik byla pro doplnění zvolena statistická technika pro získaná data ze sekundárních zdrojů ohledně nezaměstnanosti populace, plodnosti apod. Výhodou techniky jsou snadno dostupná a přesně daná data, která se mohou aplikovat na celou populaci. Nevýhodou statistické techniky je povrchnost a možnost opomenutí některých fenoménů, které by mohly data zásadně ovlivnit. Na příklad u zaměstnanosti by měla být jasná definice, kdo v dané metodologii považován za zaměstnaného.

Výzkum se skládal celkem ze dvou částí. První část probíhala v létě 2019 v Korejské republice a druhá na podzim roku 2019 již v České republice. Rozhovory proběhly s celkem devíti narátory, s pěti studenty univerzity Čchungnam na kampusu

univerzity a čtyřmi zaměstnanci korejského ministerstva školství v budově MŠ, ZŠ a SOŠS Kavčí hory. V obou případech byly využity k získání dat polostrukturované rozhovory.

Všichni narátoři byli před začátkem rozhovoru seznámeni s výzkumem, motivací tazatelky k vedení rozhovorů a upozorněni na využití získaných odpovědí na účely práce. Při žádném rozhovoru nebylo dle přání narátorů využito nahrávacích zařízení.

Nutno uvést, že všichni narátoři byli tématem výzkumu překvapeni. Všichni byli též zaskočeni znalostí korejského písma a jazyka tazatelky (i když tyto znalosti jsou minimální) i znalostmi tazatelky o základech korejské kultury.

2.2.2 Informace o narátorech

V tabulce níže jsou uvedena jména narátorů z řad studentů korejské univerzity, jejich rodová jména byla v rámci zachování anonymity vynechána.

Tabulka 1 – Informace o narátorech – studenti

Jméno	Pohlaví	Věk	Obor
Hakjōng	Žena	23 let	Němčina
Judžin	Žena	23 let	Angličtina
Hjōngdžin	Muž	25 let	Business Management
Džōnghan	Muž	29 let	Mezinárodní obchod
Donghui	Muž	24 let	Elektrotechnické inženýrství

Vzhledem k profesi narátorů z korejského ministerstva školství a zachování anonymity nejsou v práci uvedena jména a místo osobních jmen jim byly přiřazeny jednoduché kódy. Kvůli vyššímu postavení narátorů nebyla při rozhovorech položena otázka týkající se věku a informace těch, kteří v rozhovoru svůj věk zmínili, byla vynechána. Všem bylo přibližně mezi 40–55 lety.

Tabulka 2 – Informace o narátorech – pracovníci MŠ

Jméno	Pohlaví	Povolání	Děti
Paní A	Žena	MŠ	Ano
Paní B	Žena	MŠ	Ne
Pan C	Muž	MŠ	Ano
Pan D	Muž	MŠ	Ne

2.2.3 Přepis korejského písma

Korejština patří do skupiny středoasijských uralo-altajských jazyků (stejně jako japonština, turečtina, maďarština...) a disponuje vlastním a unikátním písmem *hangül*. Písmo pochází z 15. století, kdy bylo vytvořeno králem Sedžongem Velikým a skládá se z hlásek shlukovaných do skupin jako slabik. Nejmenší počet znaků v jedné slabice jsou dva, například ve slově pes – 개, a nejvíce znaků v jedné slabice může být čtyři, stejně jako v první slabice v přídavném jméně označující velké množství – 많다.

Před *hangülem* neměla korejština vlastní písmo, pro zápis využívala čínské znaky, které nebyly příliš vhodné, jelikož čínština a korejština jsou dva lingvisticky rozdílné systémy. (Korea.cz, 2020)

Co se týče přepisu korejštiny v médiích, bývá využíván anglický přepis, ač existuje vlastní česká vědecká transkripce využívaná i v této práci. Anglické přepisy vycházejí z Revised Romanization of Korean, oficiálního systému přepisu publikovaného v roce 2000. (Kim, 2000)

Korejská abeceda má celkem 10 (+11 kombinací) samohlásek a 14 (+5 zdvojených) souhlásek a jejich grafémy připomínají artikulační orgány, kde se dané grafémy tvoří.

Česká transkripce zdařile zachycuje velkou škálu těchto vokálů. Příklad těchto vokálů je v tabulce níže.

Tabulka 3 – Ukázka české transkripce hangŭlu

<i>Hangŭl</i>	Česká transkripce vědecká (populární)	Revised Romanization of Korean
ㅏ	o (o)	o
ㅑ	čč	jj
ㅋ	kch	k
ㆁ	k/g	k/g

Ústav pro jazyk český stále doporučuje pro přepis vlastních jmen využít transkripci se spojovníkem. V práci byl využit trend z posledních let po vzoru nejnověji vydaných publikací v ČR, a to u dvojslabičných jmen spojovník vynechávat.

3. Literární rešerše

Tématu korejské výchovy v českojazyčném prostředí se zabývají publikace dvou různých autorů. Prvním autorem je Jiří Janoš a jeho „*Dokonale utajená Korea*“ a „*Japonsko a Korea*“. Druhou autorkou je Miriam Löwensteinová s knihou „*V Koreji se Korejcům nevyhneme*“. Oba autoři disponují zasvěcenými znalostmi o korejské kultuře a ve svých knihách přehledně mapují střípky každodennosti korejského života. Oba se ve svých knihách dotýkají tématu rodin, vzdělávání, výchovy a otázek genderu. Korea je ale zemí neustálého růstu a vývoje, proto je třeba na některé knihy nahlížet s odstupem, jelikož v případě „*Dokonalé utajené Koreje*“ se jedná o publikaci z roku 1997, od vydání knihy došlo tedy k posunu jedné generace. Další kniha autora Jiřího Janoše „*Japonsko a Korea*“ byla publikovaná v roce 2007. V případě „*V Koreji se Korejcům nevyhneme*“ se jedná o publikaci z roku 2010. Knihy jsou ale velmi přínosné pro přiblížení, českému prostoru tak vzdálené, korejské kultury. (Janoš, 1997), (Löwensteinová, 2010)

Podle Jiřího Janoše sehrál důležitou roli v rodinném životě Korejců konfucianismus. Ten zdůrazňoval vyšší rodinou pozici otce. Otec byl hlavou rodiny a s tím souvisela i povinnost se o rodinu starat. Ženy měly obecně v rodině nižší pozici. Jako malé dívky se musely podřídit svému otci, jako dospělé ženy se musely podřídit manželovi a v případě, že ženin manžel zemřel, musely se vdovy podřídit svým nejstarším synům. Autor zdůrazňuje, že tato pravidla se již neberou tak vážně jako před sto lety, ale stále výrazně ovlivňují myšlení současných Korejců. (Janoš, 2007)

Děti, podle autorky Miriam Löwensteinové, jsou do tří let velmi hýčkané a rozmazlované a mají zvláštní sociální pozici. I přes hýčkání svých potomků ale Korejci nezapomínají na vzdělání a již od útlého věku skrze různé učebnice a pracovní sešity děti vzdělávají. Na co je také kladen velký důraz, je úcta ke starším, která je v korejské společnosti velmi důležitá. (Löwensteinová, 2010)

Tématy výchovy, vzdělávání a genderu v rodině se zabývají kapitoly zaměřené na postmoderní změny korejských rodin, postavení žen, svátky spojované s životními cykly nebo fáze korejského vzdělávání v knize „*Made in Korea*“ vytvořené vyučujícími a studenty oboru koreanistika Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Kniha nabízí vhled

do několika aspektů korejské kultury, ať už se jedná o hudební žánr KPOP¹, architekturu nebo mýty. Kniha (stejně tak jako v loňském roce vydaný druhý díl) nabízí zajímavou kombinaci mezi historií a současnými trendy. (Löwensteinová a kol., 2019)

Důležitou pro společenskou i rodinnou roli žen bylo podle knihy období Čoson, kdy měl konfucianismus velmi silný vliv na tamější společnost. Korejské přísloví dokonce říká, že mezi muži a ženami je přirozený rozdíl. Pro ženu bylo důležité uvědomění, že je podřízená mužům. Hlavní životní úlohou ženy bylo připravovat se na tyto role a zplodit mužského potomka. (Löwensteinová a kol., 2019)

Kniha poukazuje i na fenomén rodin poslední doby, kdy se mění společenská role matky. Matka se kromě výchovy dětí zabývá i jejich vzděláním, výběrem těch nejlepších škol a zajištění tak lepšího společenského postavení svých potomků. Podle Karolíny Šamánkové, autorky kapitoly Postmoderní fenomény současné rodiny, otec zcela ztrácí výchovnou pozici a stává se pouhým zprostředkovatelem finančních prostředků pro rodinu. Rodiny často přicházejí k rozhodnutí poslat svá dítka do zahraničí, jelikož jsou zahraniční studia další možností, jak si zajistit vyšší pomyslnou příčku ve společenském žebříčku. (Löwensteinová a kol., 2019)

V článku „*Korean Traditional Taegyo Prenatal Education*“ se můžeme seznámit s ranou korejskou naukou, která vychází z knihy *Tchägjosingi* z období Čoson. *Tchägjo* neboli korejské prenatální vzdělávání zahrnuje různá pravidla i doporučení, které by maminky v těhotenství měly dodržovat. Hlavní roli při prenatální výchově hraje matka, jelikož plod ovlivňuje nejvíce. Matka by se měla vyhýbat sledování ošklivých věcí jako je násilí, naopak by se měla dívat na věci krásné, hlavně na zářící objekty. Důležité je i jídlo, které matka v těhotenství jí, zakázané je třeba shnilé ovoce nebo sumci. Matkám by se také měly zatajovat nepříjemné a tragické situace, jelikož by se ona špatná energie mohla přenést na dítě. (Lee, 2016)

V moderní době se do prenatální péče přidává i zákaz kouření a alkoholu nebo doporučení vyhýbání se pohledu na klauny. Více se podporuje i idea zapojení otce

¹ KPOP je korejský styl populární hudby (korejský pop).

do výchovy. Muž a žena by měli k sobě mluvit s respektem a při konverzaci volit správná slova. Hlavní role otce by mělo v tomto případě být udržení harmonie a být své partnerce oporou. (Lee, 2016)

Nejenom historií se zabývá třísvazková publikace „*A Review of Korean History*“. Autor podrobně rozebírá historii Korejského poloostrova nejdříve ve svazku s podtitulem Ancient Goryeo Era (od počátku osídlování poloostrova do 14. století), dále Joseon Era (do 19. století) a poslední třetí částí s podtitulem Modern Contemporary Era (od 19. století do současnosti). V každém svazku se věnuje, kromě historických událostí, v různých podkapitolách i ekonomickému vývoji, kultuře, vzdělávání či sociologickým tématům v daných dobách. (Han, 2010)

Vývoj rodin ukazuje mimo jiné na příkladu monogamie. Na tu se kladl důraz až v období Čoson, kdy se začal prosazovat patrilineární systém neboli dědění jména i majetku po otci. V dřívějším období Korjo byla naopak polygynie běžná. I přes praktikovanou monogamii v období Čoson muži mohli mít konkubínu. Jednalo se o případy, kdy mužova manželka neporodila žádného syna a nebyl tak nikdo, kdo by mohl pokračovat v rodu. (Han, 2010)

Otázce vzdělávání se věnuje článek „*Higher education in Korea: Western influences, Asian values and indigenous processes*“. Autor J. Jung má za to, že korejské vzdělávání bylo silně ovlivněno třemi externími vlivy: čínskými, japonskými (v době japonské kolonizace Koreje) a edukačními modely USA. (Jung, 2017)

Čínský konfucianismus byl hlavní důležitou vzdělávací institucí elit až do 19. století, a i když výrazně neovlivnil současnou podobu vyššího vzdělání v Koreji, jeho socioetické principy a hodnoty se stále odráží v korejské kultuře. Příkladem může být respekt, který si dosažením vzděláním Korejci dokáží získat. Japonsko ovlivnilo korejské vzdělávání v době japonské kolonizace, kdy docházelo k upravování vzdělávacího systému v Koreji podle japonského vzoru. V roce 1924 byla otevřena univerzita *Kjongsöng*², která se stala

² Také známá pod názvem Keijō Imperial University. Univerzita fungovala mezi lety 1924 a 1946.

první moderní čtyřletou univerzitou v Koreji. Po skočení korejské války se Spojené státy americké pokusily o reformu korejského školství. Soustředily se hlavně na posílání korejských učitelů a studentů do Ameriky za účelem osvojení si západních hodnot jako součást geopolitiky studené války. Autor má za to, že Amerika přispěla k zajištění rovných příležitostí ve vzdělání pro muže i ženy nebo k vývoji lepšího institucionálního vzdělávacího systému. (Jung, 2017)

Popsání mýtických a náboženských východisek korejské kultury se věnuje publikace „*Encyklopedie mytologie Japonska a Koreje*“ dvou autorek: Miriam Löwensteinové a Vlasty Winkelhöferové. Vlasta Winkelhöferová se zabývala popisem situace v Japonsku a Miriam Löwensteinová popisovala mýty a náboženství v Koreji. Kniha je důležitá pro pochopení základních náboženských východisek důležitých pro korejskou kulturu, jelikož vliv buddhismu, konfucianismu i tradičních náboženství lze v korejské kultuře stále spatřit. (Löwensteinová, 2006)

Buddhismus se v Koreji objevil ve 4. století, a spíše než náboženství byl vnímán jako rozšíření původních kultů. Později se stal státním náboženstvím, a tím i jeho ideologií. V době Sjednocené Sily³ se více prosazoval další směr z Číny, a to konfucianismus. Ten se prosadil až v období Čosonu, odsunul buddhismus na pozici alternativní (privátní) víry. Konfucianismus silně ovlivnil společenské hodnoty včetně rodin a jasně stanovil rodinné postavení ženy. Vliv křesťanství se projevil až v době japonské okupace, kdy křesťanské skupiny organizovaly školy a nemocnice. Korejští křesťané věří, že právě křesťanství pomohlo vyrovnat pozici mužů a žen, jelikož by si muži i ženy měli být rovni. Dnes se ke křesťanství hlásí asi 30 % obyvatel a z toho je většina z nich na jižní části poloostrova. (Löwensteinová, 2006)

³ Sjednocenou Sillou se označuje království na území Korejského poloostrova v období 668–935.

4. Teoretická východiska

4.1 Konceptualizace – Hofstede

Geert Hofstede je nizozemský psycholog věnující se národním a organizačním strukturám a jejich rozdílům. V roce 1991 vydal svoji publikaci *Kultury a organizace: Software lidské mysli*, kde zveřejnil své myšlenky ohledně kultury a jejich dimenzí. Čtyři základní dimenze určil podle šetření ve firmě IBM. Jedná se o dimenze: mocenský odstup, individualismus vs. kolektivismus, maskulinita vs. feminita a vztah k nejistotě. Tyto čtyři dimenze měří dle následujících indexů, podle kterých srovnává a zařazuje jednotlivé státy do různých kulturních skupin. (Hofstede, 1999)

- Index vzdálenosti moci (PDI)
- Index individualismu (IDV)
- Index maskulinity (MAS)
- Index vyhýbání se nejistotě (UAI)

4.1.1 Index vzdálenosti moci (PDI)

Podle autora vzniká nerovnost moci už základním rozdělením společnosti. Tuto nerovnost měří indexem PDI (index vzdálenosti moci), který také označuje jako vztah závislosti. V zemích, kde je nízká hodnota tohoto indexu je vzájemná závislost mezi nadřízenými a podřízenými malá. To samé platí i pro emocionální distanci, v tomto případě platí, že podřízení snadno požádají svého nadřízeného o radu a nebojí se s ním nesouhlasit. V zemích s vyšší hodnotou vzdálenosti moci se projevují vysokou závislostí mezi nadřízenými a podřízenými. Podřízení tuto závislost buď přijímají nebo odmítají a vzniká tak tzv. *protizávislost*. Emoční distance je také vysoká a pravděpodobnost, že by se podřízený obrátil na nadřízeného či mu dokonce odporoval, je malá. (Hofstede, 1999)

„Vzdálenost moci může být definována jako rozsah, v němž méně mocní členové institucí a organizací v dané zemi předpokládají a přijímají skutečnost, že moc je rozdělována nerovně.“ (Hofstede, 1999)

Co se týče rodinné sféry života, Hofstede poukazuje na závislost velikosti indexu vzdálené moci a rodiny. V zemích s vysokou hodnotou indexu PDI je předpokladem, že děti budou své rodiče poslouchat (často se objevuje i nerovnost mezi sourozenci např. mladší sourozenec musí poslouchat toho staršího). Úcta k rodičům a starším je samozřejmostí a vícegenerační soužití je velmi časté. Děti bývají hýčkány při vyrůstání a tento přístup se od nich očekává, že vrátí svým stárnoucím rodičům. Společnost předpokládá, že děti se o své stárnoucí rodiče budou starat finančně i jinak.

Naopak rodiny, kde je vzdálenost moci malá, se projevují uvolněnější výchovou. Děti se považují víceméně za rovné dospělým a děti jsou podporovány, aby samy mohly jednat a rozhodovat se. U těchto rodin bývá nejvíce zdůrazňovaná osobní nezávislost. V tomto případě nejsou vztahy mezi členy rodiny závislé na věku nebo sociálním statutu jako to bylo v případech států s velkou vzdáleností moci.

Autor na samém závěru kapitoly uvádí, že závěry o rodinách vyvozené pouze z indexu vzdálenosti moci jsou fabulovány a reálné zařazení zemí může být někde na pomezí. (Hofstede, 1999)

„Rodina je zdrojem našeho prvního mentálního programování. Vliv rodiny na naše mentální programování je proto extrémně silný a programy, vytvořené v tomto období, je velmi obtížné měnit.“ (Hofstede, 1999)

Korejská republika se umístila v žebříčku zkoumaných zemí seřazených podle PDI na 41.-42. místě. Vzdálenost moci se v korejských rodinách projevuje pěstováním úcty k rodičům a starším, která se zdůrazňuje již od útlého věku, ale také tím, že potomci mají na starost zajištění péče o stárnoucí rodiče. (Hofstede, 1999)

4.1.2 Index individualismu (IDV)

Index individualismu měří problematiku individualismu vs. kolektivismu v rámci dané skupiny. Podle tohoto indexu dělíme společnosti na společnosti tzv. kolektivistické a individualistické. Autor v této kapitole polemizuje nad tím, co je v různých kulturách považováno za „my“ a „oni“ v sociální skupině. V úzké návaznosti s touto teorií se pojí i pojmy nukleární rodina a rozšířená rodina, které budou vysvětleny níže. (Hofstede, 1999)

V kolektivistických společnostech se spíše vyskytují rodiny v širším slova smyslu. Tyto rozšířené rodiny zahrnují kromě dětí a rodičů i další členy, kteří žijí v blízkém kruhu jako jsou tety, strýcové, prarodiče, ale i sluhové nebo jiní spolubydlíci. V tomto případě „my“ tvoří právě jeho rodina a ono „my“ je zdrojem základní identity jedince.

„Jedinec je skupině celý život věrný a porušení této věrnosti patří k tomu nejhoršímu, čeho se může dopustit. Tak se mezi osobou a skupinou „my“ vytváří vztah závislosti, který má praktický i psychologický obsah.“ (Hofstede, 1999)

Naopak v individualistických společnostech převládá zájem jedince nad zájmem skupiny. V tomto typu společnosti se objevuje tzv. nukleární rodina obsahující pouze nejužší kruh rodiny: děti a rodiče. V tomto případě základní identitou jedince není výše zmíněné „my“, ale „já“. V takových rodinách je primárním zaměřením výchovy samostatnost. Rodiče učí své děti, aby se o sebe uměly postarat a co nejdříve odešly z domu, jakmile na odchod budou připravené. Častým výsledkem je omezení kontaktů s rodinou a příbuznými po odchodu z domova nebo jejich úplné přerušování. (Hofstede, 1999)

Autor řadí Korejskou republiku mezi kolektivistické společnosti. Podle něj lidé v kolektivistických společnostech mají vlastní způsoby, jak vytvářet vazby podobné těm rodinným. Typickým příkladem může být pojmenování pro starší sestru *nuna* (누나), *ōnni*

(언니) nebo staršího bratra *oppa* (오빠), *hjōng* (형)⁴, které se používá, jak pro rodinného příslušníka, tak pro blízkého staršího chlapce nebo dívku. (Hofstede, 1999)

4.1.3 Index maskulinity (MAS)

Rozdíly mezi muži a ženami nejdou už jen z biologického hlediska popřít, ale jsou to právě ony rozdíly, které je třeba důkladněji rozlišovat více než pouze z biologického hlediska. Je třeba od sebe odlišit rozdíly biologické a generické/rodové. Autor pro tuto kategorizaci používá označení mužské a ženské pro biologické rozdíly a maskulinní a femininní pro kulturou určené role.

„Ty druhé jsou relativní, nikoliv absolutní: muž se může chovat femininním a žena maskulinním způsobem; znamená to jen, že se odchylují od jistých konvencí své společnosti.“ (Hofstede, 1999)

Otázka výchovy dětí se nevyhne problematice genderu v rodinách, právě tomu se věnuje Geert Hofstede v kapitole Maskulinita a femininita v rodině. Uvádí, že jenom malá část rolí v rodině je dána biologicky. K rozdělení společenských rolí dochází socializací.

Socializaci autor definuje jako proces, při kterém jedinci získávají znalosti o svém místě ve společnosti. (Hofstede, 1999)

Vztahy v rodině hodnotí podle dvou faktorů a to: Power distance (PDI) a Masculinity (MAS). V rodinách s vysokou hodnotou PDI dochází k vysoké společenské nerovnosti mezi rodiči a jejich dětmi. Rodiče vymáhají poslušnost svých dětí na základě autority, naopak v rodinách s nízkou hodnotou indexu PDI se předpokládá, že se děti budou samy chovat po vzoru svých rodičů.

⁴ Označení závisí na pohlaví osloveného, ale i oslovujícího. *Nuna* je starší sestra, kterou oslovuje mladší chlapec, *ōnni* je starší sestra pro mladší dívku. To samé platí pro staršího bratra, *oppa* se využívá v situaci, kdy staršího chlapce oslovuje mladší dívka a *hjōng*, když staršího bratra oslovuje mladší chlapec. *Oppa* má další zvláštnost, jelikož tímto označením dívka oslovuje svého přítele.

Vysoká hodnota MAS indexu se projevuje v rodinách s rozdílnou rolí otců a matek, kdy se u otce předpokládá, že se bude zabývat fakty a u matky, že se bude zabývat pocitovou stránkou věci. S nižšími hodnotami MAS indexu se předpokládá, že společenské role žen a mužů v rodině jsou vyrovnané. (Hofstede, 1999)

Podle G. Hofstedeho se Jižní Korea nachází v oblasti s vysokým indexem PDI, tedy v oblasti vysoké společenské nerovnosti mezi rodiči a dětmi a naopak v oblasti s nízkým MAS indexem, kde se předpokládá pohlavní rovnost v zaobírání se fakty a pocity. Zařazuje je tak do skupiny nerovných a jemných. Oba rodiče jsou podle Hofstedeho dominantní. Oba rodiče jsou zároveň citliví i autoritativní a sdílejí zájem o mezilidské vztahy. (Hofstede, 1999)

4.1.4 Index vyhýbání se nejistotě (UAI)

Index vyhýbání se nejistotě autor zařazuje do kapitoly: Co je jiné, je nebezpečné, kde se zabývá tématem vyhýbání se nejistotě. Nejistota jakožto subjektivní záležitost může být jak osobní, tak skupinově sdílená. Pocity skupinové nejistoty a její řešení bývá kulturně předáváno různými institucemi (rodina, stát, škola...). Hofstede dále rozvíjí tento termín jako stupeň, kdy se členové dané společnosti již cítí být ohroženi.

„Nacházejí svůj odraz v hodnotách, které kolektivně vyznávají členové dané společnosti. Jejich kořeny nejsou racionální. Jejich důsledkem jsou vzorce chování v jedné společnosti, které se mohou zdát úchylné a nepochopitelné členům jiných společností.“
(Hofstede, 1999)

Dále kapitola pokračuje vysvětlením slova úzkost, které nelze zaměňovat se strachem, jelikož strach má vždy objekt, úzkost objekt mít nemusí. Úzkost definuje jako stav, kdy se cítíme být v nouzi a obáváme se budoucích dějů. Úzkost je podle Hofstedeho přímo úměrná expresivnosti v kultuře, s výjimkou ve třech státech: Japonsko, Tchaj-wan a Jižní Korea. (Hofstede, 1999)

Při aplikaci této dimenze na rodiny autor zvolil připodobnění špinavých a čistých věcí. Argumentuje jednou z prvotních znalostí dětí o světě, které se je rodiče snaží naučit, a to rozdělit věci na čisté a špinavé neboli bezpečné a nebezpečné. Toto poznání lze použít nejen na jídlo a předměty, ale i obecně na lidi a myšlenky. Právě použitím kategorizace „špinavých lidí“ získávají instrukce, jakým lidem s barvou pleti, ze sociálních, politických skupin se mají vyhnout.

„Silný pocit vyhýbání se nejistotě můžeme sumarizovat podle xenofobního vyznání: „Co je jiné, je nebezpečné.“ Pocit, spojený se slabým vyhýbáním se nejistotě, je naopak: „Co je jiné, je podivné.“ Někde mezi tím se nachází převažující pocit mé vlastní země, Holandska, že „Co je jiné, je směšné.“ (Hofstede, 1999)

Autor považuje Koreu (ale i Japonsko a Tchaj-wan) za státy, kde se vyhýbání nejistotě projevuje výjimečným institucionalizovaným způsobem. Korejská republika je jedním ze států, kde je kladen velký psychický nátlak na správné vzdělání a zaměstnání. Existuje skulina, kdy dochází k uvolnění emocí a lidé se mohou uvolnit. Jsou to karaoke večírky a pití s kolegy po pracovní době. Podle autora dochází při těchto večírcích k uvolnění potlačených agresí, které mohou být kromě kolegů směřované i na nadřízené. Co se stane na těchto večírcích ale neovlivňuje pracovní vztahy a další den se pokračuje v práci jako by předchozí noc k ničemu nedošlo. (Hofstede, 1999)

4.2 Rituály podle Gennepa

Vzhledem k výzkumné otázce zabývající se *tchägjo* a *tolžabi*, je nutné do práce zařadit i teoretická východiska rituálů. Samotná definice rituálu může být problematická. Zpravidla se jedná o opakující se činnost se stabilitou určitých prvků s odkloněním se od všední reality bytí. (Karlová, 2013)

Autor Arnold van Gennep ve své knize *Přechodové rituály* uvádí rozdělení rituálů do několika klasifikačních skupin:

- Animistické rituály
- Rituály sympatetické a kontaktní

- Rituály pozitivní a negativní
- Rituály přímé a nepřímé
- Dynamistické rituály

Jeden rituál tedy může mít 4 různé kategorie a jejich spojováním lze získat až 16 různých kombinací. (Van Gennepe, 1997)

4.2.1 Čtyři kategorie rituálů

Sympatetické rituály jsou ty, které fungují na základě víry v působení stejné na stejné, opak naopak, částí na celek apod. Opakem sympatetických rituálů jsou rituály kontaktní. Kontaktní rituály jsou založené na materiálnosti, v těchto rituálech je podstatou přenesení vrozených nebo získaných vlastností dotykem nebo na dálku. (Van Gennepe, 1997)

Pozitivní rituály se zakládají na vykonání určitého činu, naopak negativní rituály Gennepe pojmenovává jako tabu neboli zákaz děláním nebo jednáním. Pozitivní rituál je projev chťení, naopak negativní rituál je projev nechtění. Znamená to tedy, že i tabu vyjadřuje projev vůle, kdy se rozhodujeme nejednat, a tím se naše vůle stává „nevykonaným“ činem. Autor ještě dodává:

„V tomto smyslu není tabu autonomní. Existuje pouze jako protiváha rituálů pozitivních. Jinými slovy má každý negativní rituál svou vlastní individualitu, zkoumáme-li ho odděleně, ale tabu obecně lze chápat jen ve vztahu k „aktivním“ obřadům, vedle nichž v rituálu koexistuje.“ (Van Gennepe, 1997)

Dalším rozdělením jsou rituály přímé a nepřímé. Přímý rituál pokládáme za ten, který se vyznačuje okamžitou účinností bez autonomního činitele (autor uvádí jako příklad kletbu nebo uhrnutí). Nepřímý rituál je naopak iniciační síla, která vyvolává další autonomní nebo zosobněné síly nebo řadu sil stejného rázu. Dále autor uvádí, že k účinku přímého rituálu dochází rovnou, kdežto k účinku nepřímého rituálu dochází až odrazem. (Van Gennepe, 1997)

4.2.2 Přechodové rituály

Přechodový rituál si můžeme představit jako přecházení z jedné životní etapy do druhé, jako pomyslné překračování „prahu“. Kvůli rozsáhlosti a důležitosti těchto rituálů Arnold van Gennep rozlišuje další kategorizaci:

- rituály odluky = preliminální
- rituály pomezí = prahové
- rituály sloučení = postliminální

Rituály odluky (také nazývané jako odluční) mívají nejčastěji svoji funkci hlavně v obřadech spojených s pohřbíváním, pomezí rituál zase v těhotenství a zásnubách a sloučení (slučovací, přijímací) bývají nejrozvinutější ve svatebních obřadech. (Van Gennep, 1997)

4.2.3 Rituály těhotenství a porodu

Autor zmiňuje ve své knize i rituály těhotenství a porodu, které považuje za velmi důležité. Důvodem je jednak to, že jsou nejčastěji vykonávané a nejvíce viditelné, ale i prostý fakt, že jsou prováděny proto, že jejich primárním účelem je ochránit matku i dítě. Zároveň autor upozorňuje na obtížnost přesné kategorizace těchto rituálů, jelikož v častých případech nejde jasně odlišit, zda se jedná o rituál přechodový, sympatetický nebo ochranný.

„Rituály vztahující se k těhotenství a porodu kromě toho obsahují spoustu sympatetických či kontaktních rituálů jak přímých, tak nepřímých, nebo dynamistických či animistických, jejichž cílem je usnadnit porod a chránit matku a dítě, často i otce a příbuzné, celou rodinu nebo i celý klan proti neosobním nebo personifikovaným neblahým vlivům.“ (Van Gennep, 1997)

4.2.4 Narození a dětství

V mnoha kulturách se objevuje domněnka, že těhotné ženy jsou nečisté a tato nečistota se porodem přenáší i na dítě. Mohou se tedy objevit různá tabu, která končí

po určitém časovém období po porodu – nejčastěji ukončením šestinedělí. (Van Gennepe, 1997)

„Za přechodové rituály považuji všechny rituály, které mají dítěti umožnit vstup do prahového období, jež trvá u různých národů dva až čtyřicet i více dnů.“ (Van Gennepe, 1997)

Setkáváme se s uctíváním novorozence v menší i větší míře. Novorozenec jako nový život bývá něco posvátného, a stejně jako při těhotenství a porodu, i těsně po narození přisuzuje mnoho kultur velký význam různým tradicím a rituálům.

Může jít o přisuzování významnosti první koupele, umytí hlavy jako rituálu odlučování dítěte od matky, pojmenování, první střihání vlasů, první oděv podle pohlaví nebo první jídlo v rodinném kruhu. (Van Gennepe, 1997)

4.2.4.1 Pojmenování

Pojmenování dítěte je důležitou událostí v každé společnosti, proto byla ritualizace dávat dítěti jméno častokrát zkoumána, autor se ale domnívá, že tyto výzkumy nebyly provedeny dostatečně do hloubky. Rituál pojmenování považuje Arnold van Gennepe za přijímací rituál. Objevují se případy, kdy dítě při narození dostane pouze jméno označující jeho pohlaví, kolikáté dítě v rodině to je nebo se jméno mění v závislosti na životní fázi, ve kterém dítě momentálně je.

Autor ale uvádí dvě základní funkce pojmenování narozeného, které se v kulturách objevuje. (Van Gennepe, 1997)

Získáním jména je dítě:

1. Individualizováno
2. Přijato do společnosti

Co se týče přijetí do společnosti, může se jednat o přijetí dvojího typu. Jde o přijetí do společnosti obecné, kdy se oslavy zúčastní celá komunita nebo do užší společnosti, tedy

přijetí do společnosti rodiny z matčiny i otcovy strany nebo pouze do rodiny jenom jednoho z rodičů. (Van Genneep, 1997)

V Koreji dávají maminky svým nenarozeným dětem přezdívky, ty v minulosti znamenaly ochranu dítěte před smrtí a komplikacemi při porodu. V současné době ale rodiče volí kromě účelově ochranných jmen i přezdívky, které vycházejí z předmětu nebo zvířete, které jim dítě na fotce ultrazvuku připomíná. Za přijímací rituál lze také považovat oslavy 100. dne a jednoho roku od narození dítěte. Při této příležitosti se schází celá rodina a přátelé a dochází k začlenění dítěte do společnosti. (Lee, 2016)

4.3 Rodina

Rodina je bezesporu jeden z nejdůležitějších a nejvlivnějších aspektů života jedince. Z funkčního hlediska je rodina prostředí reprodukce. Jedná se o reprodukci rodové linie či společnosti, ale i o předávání vnímání reality, strategické postupy světa a socializace. (Šlechtová, 2016)

Rodina zabezpečuje socializaci, ale i předávání hodnot. Má tedy silnou sociální funkci. Podle autora Annicka Percherona existují celkem čtyři okruhy předávání hodnot. První okruh je zaměřený na předávání profese a s tím spojená i sounáležitost s určitou pracovní skupinou. S touto skupinou můžeme totiž cítit sounáležitost i v případě, že se rozhodneme pro jiné povolání, než mají rodiče. V druhém okruhu se předávají vzorce rodinného chování a vzorce vztahů mezi pohlavími. Předávání náboženských hodnot je třetím okruhem. Posledním okruhem je předávání politických a ideologických hodnot. (Montoussé, 2005)

Další funkce rodiny jsou funkce ekonomické. První tradiční funkce rodiny je předávání dědictví. Dědictví je zároveň také rodinným posláním, jelikož by děti měly rodinné dědictví, po jeho získání, rozšiřovat. Výrobní funkce je další ekonomickou funkcí rodin, protože v agrárních a řemeslnických společnostech byla rodina základní výrobní jednotkou. Poslední ekonomickou funkcí je spotřební funkce. Jako jediná tato funkce nezaniká vznikem moderní společnosti, ale naopak se konzumace zboží a volnočasových aktivit rozšiřuje a stává se tak hlavním záměrem rodiny. (Montoussé, 2005)

V kapitole Socializace knihy Sociální psychologie se uvádí, že největší vliv na socializaci jedince mají ty skupiny, do kterých je jedinec dlouhodobě zařazen, a tudíž mají možnost svého dlouhodobého působení. (Výrost, 2008)

Je to právě rodina, která dítě seznamuje s kulturními vzorci dané společnosti, dítě je vedeno k respektování společenských pravidel a sankcionováno za jejich porušení. Současná rodina je tedy prostor citových, osobních a trvalých vztahů, je v centru konstrukce individualizované identity. (Šlechtová, 2016)

„Rodina jako primární nositel kultury poskytuje základ norem a hodnot dané společnosti. Vede dítě ke společenskému životu v prostředí, ve kterém vyrůstá, učí ho orientovat se ve světě symbolů.“ (Šlechtová, 2016)

4.3.1 Rodina – klíčové pojmy

Rodina úzce souvisí s kulturním prostředím. V některých zemích se za rodinu považují pouze rodiče a jejich děti, v jiných se za rodinu považuje automaticky rozšířená rodina a v některých případech rodina nemusí být limitována příbuzenskými svazky.

Anthony Giddens definuje rodinu jako skupinu osob, která je přímo vázána příbuzenskými vztahy. Dospělí členové těchto skupin mají odpovědnost za výchovu svých dětí. (Giddens, 1999)

Rodina může být dvojího typu:

- nukleárního typu
- rozšířená rodina

Za nukleární rodinu považuje tu, která se skládá z dospělých manželů a jejich vlastních či adoptivních dětí, kteří společně žijí v domácnosti. Tyto nukleární rodiny bývají v kulturách různě integrovány do širších společenských vztahů.

O rozšířené rodině mluví tehdy, když v této společné domácnosti žijí kromě členů nukleární rodiny i další příbuzní, ať už se jedná o prarodiče, sourozence jednoho nebo obou manželů s jejich partnery a dětmi, tety aj. (Giddens, 1999)

Autor Frédéric Le Playe ale rozděluje rodinu na celkem tři typy:

- nukleární
- rozvětvená
- komunitní

Nukleární rodinu popisuje jako soužití rodičů a jejich vdaných či ženatých dětí. Rozvětvená rodina znamená sdílení jedné domácnosti třemi generacemi. Jedná se o rodiče, potomka dědící majetek s partnerem a jejich děti. V tomto případě nedochází k rovnému rozdělení majetku, dědí jeden potomek a ostatním dávají rodiče dary. V posledním typu rodiny žijí v jedné domácnosti rodiče a všichni jejich ženatí synové se svými partnerkami a potomky. (Montoussé, 2005)

Další rozdělení rodiny založený na principu dědění:

- patrilinéární rodiny
- matrilineární rodiny

Podstata patrilinarity je dědění majetku v mužské linii a pojmenovávání dětí po otci. Naopak matrilinearita spočívá v dědění jména i majetku po matce.

S pojmem patrilinarity souvisí i pojem patrilokalita. Patrilokalita znamená, že se rodina po svatbě přestěhuje do domácnosti manžela, v případě matrilokality do domácnosti manželky. V obou situacích dochází k potížím v procesu adaptace nového manželského páru, jelikož se musí začlenit do života i zaběhlého chodu nové domácnosti. Problému adaptace do nové domácnosti se přirozeně vyhýbá neolokalita, kdy se manželský pár nestěhuje do domácnosti rodiny ani jednoho z manželů a volí si jiné místo k vytvoření svojí nové domácnosti se svými pravidly. Obtíže v této domácnosti nevznikají v důsledku konfrontace s příbuznými, ale mezi samotným manželským párem. Na rozdíl od minulých let se v moderní společnosti objevuje vzestup citového individualismu, volba partnerů na základě osobní volby, z přitažlivosti mezi partnery nebo romantické lásky. (Giddens, 1999)

Se západním světem bývá spojována monogamie, která bývá často zakotvena v zákonech západních států. Monogamie znamená manželství jednoho muže s jednou

ženou. (Ve státech s legálními sňatky homosexuálů musí být tato úvaha modifikována). V současné společnosti lze mluvit o sériové monogamii: člověk může za svůj život vystřídat více manželských partnerů či partnerek, ale nikdy nemá najednou víc než jednoho nebo jednu. (Jandourek, 2001)

George Murdock ve svém výzkumu při analýze stovek kultur ale uvádí, že podle něj přes 80 % kultur připouští polygamii – tedy vztah s více než jedním partnerem. Polygamie se následně dělí na dva různé typy: polygynie, kterou překládáme jako mnohoženství a polyandrie, tedy daleko vzácnější mnohomužství. (Giddens, 1999)

Co se týče monogamie, na Korejském poloostrově byla situace komplikovanější, jelikož v různých obdobích byl přístup k monogamii odlišný. Korejská společnost je patrilineární, tudíž bylo důležité, aby žena porodila syna. Dříve mohl mít muž více žen nebo konkubínu, zvláště v případě, kdy žena neprodila žádného syna a nebyl tak nikdo, kdo by pokračoval v rodu. (Han, 2010)

4.3.2 Trendy v rodině

Stále více zaznamenáváme změny, ke kterým v rodinách dochází. Za nejvýznamnější trendy v rodinném životě Anthony Giddens považuje:

- Pokles významu rozšířených rodin a jiných příbuzenských skupin
- Všeobecné tendence ke svobodné volbě manželského partnera
- Uznávání práva žen v rozhodování o sňatku i v rodinných záležitostech
- Pokles příbuzenských sňatků
- V silně restriktivních společnostech se objevuje větší sexuální svoboda
- Rozšiřování práv dětí

Po celém světě se stále více objevuje další z trendů, a to je kohabitace. Kohabitaci lze definovat jako případ, kdy spolu dvojice partnerů žije v sexuálním vztahu, aniž by byli manžely. (Giddens, 1999)

Kohabitace je velmi běžnou formou společného soužití bez manželského svazku u studentů. Nemanželské soužití bývá pro mladé lidi experimentálním stádiem před samotným uzavřením svazku. Takoví lidé považují kohabitaci jako „manželství na zkoušku“. Tedy s trávením stále více času se svým partnerem, poznáváním jeho zvyků

aj. není už manželství plánované rozhodnutí, ale něco, co přirozeně vyplývá ze společného soužití. (Giddens, 1999)

Z výše zmíněných trendů lze naprostou většinu aplikovat i na současné dění v Korejské republice. Korejci se stále více zaměřují na rodinu nukleární, než rozšířenou. To se projevuje i u dříve častého mezigeneračního soužití, kterému se mladí začínají vyhýbat. Korejci vyžadují ve svých vztazích větší svobodu při bydlení a hledání si partnera i větší uznání pro ženy, které měly v minulosti nižší sociální pozici v rodině, na pracovišti, ale i obecně ve společnosti. (Sorenson, 2001)

5. Vlastní práce

5.1 Historická východiska korejské rodiny a výchovy

5.1.1 Ko (Starý) Čoson - 2333-108 př.n.l.

Tradiční korejský letopočet začíná rokem 2333 př.n.l., kdy podle legendy založil Tangun království Čoson. Tangun byl synem nebeského Hwanunga a medvědice, která se po požití pelyňku stala ženou. Ač Tangun není historicky doloženou postavou, má velký symbolický význam. (Janoš, 1997)

Moc Ko Čosonu začala pod nátlakem čínského státu Jen upadat. Toho využil čínský běželec Ůman, který svrhl korejského krále. Asi v roce 194 př.n.l. založil království Ůman Čoson, které s sebou neslo čínské kulturní prvky. Nedá se ale říct, že by se Ůman Čoson považovalo za pouhou čínskou kolonii. Lidé se oblékali do tradičního korejského oblečení a někteří úředníci byli voleni do úřadu z řad vedení Starého Čosonu. Ůman Čoson skončilo cca o 85 let později vpádem čínských vojsk na Korejský poloostrov. (Eckert, 2001)

Starověké korejské říše se vyznačovaly přísností svých zákonů. Mělo se za to, že konat dobro a trestat zlo má náboženský podtext, jelikož tento princip byl poslán z nebes. Mezi nejzávažnější zločiny patřily: vražda, násilí, krádež, nevěra ženy a její žárlivost. Na základě výčtu nejtěžších zločinů není překvapením, že společnost Starého Čosonu byla patrilineární s objevující se polygynií. (Eckert, 2001)

To, že společnost Starého Čosonu byla dominancí mužů a kladla velký důraz na tradiční rodinné hodnoty, je evidentní při zkoumání písně zvané „Gonghuin”. Pojednává o ženě jménem Jook, která skočila do řeky poté, co se její manžel utopil. Tato píseň by mohla být jednoduše interpretována jako píseň o milující ženě, ale při hlubším zamyšlení poukazuje na přítomnost přísného patriarchálního systému, ve kterém je u ženy očekáváno, že spáchá sebevraždu, když její manžel zemře. (Han, 2010)

5.1.2 Tři Království 1. století př.n.l.-668 n.l.

V prvním století př.n.l. postupně vznikala tři různá království. V roce 57 př.n.l. Silla, v roce 37 př.n.l. Kogurjo a v roce 18 př.n.l. království Päkče. Tři Království byla původně spíše městskými státy, ale postupně se rozvinula do konfедераčních království. I když Tři království měla rozdílný správní řád, spojoval je jeden národ – národ Han. (Han, 2010)

V 4. století n.l. pronikl na Korejský poloostrov buddhismus, ten se nejdříve do Kogurja, pak do Päkče a následně do Silla, dostal z Číny. S příchodem buddhismu ale nezanikala původní náboženství, naopak s mírnou formou šíření tohoto nového směru došlo spíše k rozvinutí původních kultů. Buddhismus schválil i panovník a stal se ideologickým principem státu. (Löwensteinová, 2006)

V období Tři království se přisuzovala velká důležitost i Konfuciovi a jeho učení, ve všech třech království se zakládaly vzdělávací instituce šířící Konfuciovo učení pro šíření morálky a sjednocení společnosti. (Eckert, 2001)

Jenom málo rodin získalo ve společnosti opravdu dominantní postavení, tyto rody žily povětšinou v hlavních městech svých států a patřily často k příbuzným krále a královny. Mluví se o tzv. systému kostí, jednalo se o aristokratické dělení na svatou (*songgol*) a pravou kost (*činggol*). Odlišnost spočívala v tom, že příslušníci svaté kosti byli ti, kteří se mohli stát panovníkem. Nakonec se ale oba tyto systémy spojily do jednotného systému pravé kosti a oddělovaly se tak od zbytku společnosti, která se rozdělovala do 6 různých sociálních tříd. (Eckert, 2001)

V době Tři království měli v nižších a středních vrstvách ženy a muži podobné postavení. Příslušníci obou pohlaví si mohli vybrat svého partnera či partnerku, se kterým chtěli uzavřít sňatek. Ženy měly hlavní roli v přípravě rituálů, povinnost muže byla naopak postavit dům poblíž domu rodičů, kde by rodina bydlela až do porodu jejich prvního syna.

V Kogurju nebyl dům rozdělen na ženskou a mužskou část a ženy se mohly volně pohybovat v prostoru domu mezi muži. V Silla se dokonce předávání svaté kosti předávalo po ženské linii. (Löwensteinová a kol., 2019)

5.1.3 Sjedená Silla 668-918

Tři království bylo obdobím království přetahujících se o moc. V roce 660 padlo Päkče a v roce 668 následovalo i Kogurjo, tak vzniklo nové období Sjedené Sily. Silla se pro porážku svých dvou soků spojila s čínskými dynastiemi a po výhře a ovládnutí Korejského poloostrova začala své čínské spojence ze svého nově získaného území vytlačovat. I ve Sjedené Sille, ale přetrvávala kultura Tři království a již zaběhlého buddhismu a konfucianismu. (Han, 2010)

V roce 682 na území Sily vzniklo Státní konfuciánské učiliště. V této vzdělávací instituci se vyučovalo převážně z Konfuciových Hovorů nebo Knihy o synovské oddanosti, tyto texty byly studenty do drobných detailů memorovány. V roce 788 byl v učilišti zaveden systém státních zkoušek pro výběr vládních úředníků. Během období Sjedené Sily spolu tyto dva myšlenkové směry (buddhismus a konfucianismus) soupeřily. Dominantním byl ale stále buddhismus, který se projevoval ve vládnoucí i občanské sféře. Konfucianismus byl protikladem systému kostí. Jeho příznivci argumentovali Konfuciovými morálními zásadami, které se dají aplikovat na celý život. (Eckert, 2001)

Této době se přisuzuje vznik registru obcí pravděpodobně z roku 755, který bývá spojovaný s dnešním městem Čchongdžu. Registr je nyní v pokladnici (Šósóin) japonského chrámu Tódaidži. V něm nalezneme detailní záznamy z období Sjedené Sily zaznamenávající počet domácností, velikost populace, ale i množství orné půdy, počet ovocných stromů i dobytka. Sčítání tohoto druhu bylo v Sille prováděno každé tři roky.

Mimo jiné se v záznamech objevuje i dělení společnosti do 9 různých tříd. Tyto třídy se odvíjely od počtu mužů, kteří mohli sloužit jako pracovní síla nebo sloužit v armádě. Do toho se společnost dělila do 6 tříd, které byly tvořeny na základě věku. (Han, 2010)

5.1.4 Korjo 918-1392

Království Korjo vzniklo v roce 918, kdy ho založil král Tchädžo. Dynastie Korjo tak vládla skoro nepřetržitě až do roku 1392, kdy ji vystřídala dynastie Čoson.

V roce 958 byl na území království Korjo přijat čínský systém státních zkoušek pro vládní úředníky. (Han, 2010)

V roce 1231 napadli Korjo Mongolové a královská rodina se jim v roce 1258 vzdala. O rok později byla s Mongoly uzavřena mírová dohoda a Korjo přijalo mongolskou nadvládu. Korejští králové již nebyli nezávislými panovníky svých států, jelikož byli nuceni se ženit za princezny císařského rodu Jüan. Korjo se ale i přesto snažilo zůstat nezávislé, a to se odráželo v odporu korjského úřednictva vůči mongolskému vměšování se do záležitostí korjského státu. (Eckert, 2001)

Důležitými díly z období Korja je *Samguk sagi* (1145) autora Kim Pusika a Irjonova kronika *Samguk jusa* (1285). *Samguk sagi* je první oficiální dochovanou korejskou kronikou o dějinách Tří království, naopak *Samguk jusa* první neoficiální dochovanou korejskou kronikou o odkazech Tří království. Slovo *jusa* v *Samguk jusa* lze přeložit jako „co zbylo z historie“. Kniha obsahuje mýty a legendy s nadpřirozenými prvky nejzajímavějších událostí od založení korejského státu Tangunem. (Löwensteinová, 2006)

V raném Korju se výrazně zvyšoval počet obyvatel s příjmením. Ve většině případů byla příjmení udělena těm, kteří výrazně přispěli svými činy státu. Mnoho rodin dodnes dokáže vystopovat původ svého příjmení až do této doby. (Han, 2010)

Ženy měly v Korju podobná práva jako v období Tří království. Ženy mohly v rodině dědit majetek, mohly se stát hlavou rodiny a vdovy se mohly znovu provdat. (Löwensteinová a kol., 2019)

5.1.5 Čoson 1392-1910

Dynastie Čoson⁵ začala v roce 1392, kdy ji založil král I Song-gje. Dynastie Čoson vládla celkem 518 let. I Song-gje v roce 1394 přesunul hlavní město říše do Hanjangu (dnešního Söulu). Důležitou událostí v době Čosonu je vytvořením korejského písma *hangŭl* Sedžongem Velikým v roce 1443. *Hangŭl* se v Koreji používá dodnes. (Han, 2010)

V době Čosonu ztratil buddhismus na svém vlivu a konfucianismus se stal státním náboženstvím. Dílo, které silně ovlivnilo čosonskou společnost a mělo upevnit morálku dle Konfuciova učení, byly Obrazy dobrého chování při zachování tří základních morálních

⁵ Dynastie Čoson bývá také nazývána jako země jitřní svěžesti.

principů (*Samgang hängsil*). Dílo pojednává o loajlnosti, vztazích mezi vládcem a poddaným, mužem a ženou a mezi otcem a synem. (Eckert, 2001)

V raném Čosonu si ženy udržovaly blízké vztahy se svojí rodinou. Bylo dokonce zvykem, že žena porodila a vychovávala děti v domě svojí rodiny. Teprve potom se přestěhovala do domácnosti manžela.

Silná pozice muže začíná být zásadní až později v 17. století. Zatímco v Korju byla polygamie velmi rozšířená, v době Čosonu se dával stále větší důraz na monogamii. Mužům bylo přesto povoleno mít konkubínu, a v případě, že manželka neprodila žádné děti, potomci těchto konkubín mohli dědit i otcův majetek. (Han, 2010)

Zvyky jako rituály dospělosti, svatby, pohřby nebo ceremonie uctívání předků byly v raném Čosonu velmi ovlivněné konfucianismem. Synové z vyšších rodů mezi 15. a 20. rokem se zúčastňovali rituálu dospělosti *gwalje*, přechodovým rituálem, po jehož skončení se chlapci stali dospělými. Po něm se od chlapců očekávalo stáhnutí dlouhých vlasů, schování vlasů pod klobouk a dodržování správných mravů, jak se na dospělého muže patří. (Han, 2010)

Manželství se následně týkalo chlapců, kteří se již *gwalje* zúčastnili. Jednalo se tedy o chlapce nad 15 let, dívky se tradičně mohly vdát po započetí 14. roku života. Tyto věkové hranice ale neplatily pro členy královské rodiny, kde byl věk snížen na 10 let. Ve výsledku se princové a následníci trůnu ženili mezi 10. a 15. rokem života.

Prostí občané, kteří nedisponovali silným ekonomickým zázemím, vstupovali do manželského svazku o poznání později. Být svobodným občanem z nižší třídy i ve 30 letech nebylo výjimkou. Těmto lidem následně vláda vyplácela finanční podporu. Na rozdíl od dob Korja a Silly, kdy si lidé mohli své partnery vybírat, v době Čosonu se situace změnila. Manželství mezi dvěma příslušníky stejného rodu bylo striktně zakázané, ale manželství v rámci podobného sociálního statusu bylo naopak silně podporováno. (Han, 2010)

5.1.6 Japonská koloniální nadvláda 1910-1945

V roce 1910 se Čoson stal japonskou kolonií a skončila tak poslední korejská dynastie. Japonci během své nadvlády postavili na území Korejského poloostrova továrny, mosty a silnice, ale zároveň spáchali mnoho zločinů na tamějším obyvatelstvu. Korea

zásobovala Japonské císařství jídlem, korejští zemědělci museli odevzdávat polovinu své úrody a japonské podniky ovládaly veškerý korejský průmysl. (Eckert, 2001)

První dekádě japonské koloniální nadvlády se přezdívá doba temna. Školy byly zprvu rozdělené na dva typy: na japonské a korejské. Obě školy se lišily kvalitou výuky i školních pomůcek. V korejských základních školách probíhala výuka v japonštině a korejština byla vyučována pouze jako druhý jazyk. Pouhých 5 % Korejců se mohlo vzdělávat, ačkoliv doba studia většinou trvala čtyři roky. (Jung, 2017)

Na území bylo několik odbojových hnutí. Nejznámější bylo Hnutí 1. března (o kterém se psalo i v Československém denníku⁶ 18. března 1919). Přes demonstrace a jiné snahy Korejců ve třicátých letech probíhalo přesvědčování, aby si Korejci změnili svá korejská jména na japonská. Od roku 1938 dokonce veškerá výuka ve školách probíhala pouze v japonštině a dětem bylo zakázáno ve školách korejštinu používat.

Velkou křivdou, kterou si Korejci dodnes pamatují, jsou tzv. „comfort women“. Jednalo se o korejské ženy, které byly posílány japonským vojákům na uvolnění jejich sexuálního napětí. Ženy byly znásilňovány a týrány. Záležitost comfort women je dodnes palčivým tématem, jelikož za tyto události nebyla nikdy vydána ze strany Japonska oficiální omluva. Každou středu probíhají před budovou japonské ambasády v Söulu demonstrace žádající spravedlnost. V roce 2014 bylo naživu 49 obětí tohoto sexuálního násilí, obětem bylo okolo 90 let. (Eckert, 2001)

5.1.7 Korejská válka

Japonská kapitulace vedla k rozdělení Korejského poloostrova do dvou okupačních zón. SSSR okupoval severní část poloostrova a USA jižní část. Jako hranice byla zvolena 38. rovnoběžka.

Korejská válka začala 25. června 1950. Lépe připravená KLDK za pomoci sovětských tanků dobyla Söul za 3 dny. Do konfliktu se vmísila i OSN, když se jednotky OSN pod velením generála MacArthura vylodily v Inčchonu, dobyly Söul zpátky a rozdělily severokorejské jednotky na dvě poloviny. V lednu 1951 byl dobyt Söul

⁶ Opravdu se jednalo o Československý denník, nikoliv deník.

severokorejskou stranou podruhé, když se do konfliktu zapojily i čínské jednotky a zatlačovaly jihokorejské útvary zpátky na jih. Spojenecké jednotky ale dokázaly získat město zpět a hranice se opět posunula. (Eckert, 2001)

27. července 1953 byla podepsána dohoda o příměří v Pchanmundžomu, nikoliv však mírová smlouva. Po 2. světové válce bylo rozhodnuto, že území Korejského poloostrova bude rozděleno 38. rovnoběžkou mezi Korejskou republiku (podporovanou USA) a Korejskou lidově demokratickou republiku (podporovanou SSSR). Po třech letech bojů byla hranice mezi dvěma státy velmi blízko oné 38. rovnoběžce. V Jižní Koreji se mluví o přibližně 1 300 000 obětí této války, na severu (ač čísla můžeme pouze odhadovat) se mluví dokonce o 1 500 000 obětech. (Eckert, 2001)

Kolem hranic bylo vybudováno demilitarizované pásmo (zkráceně DMZ) široké asi 4 km. Demilitarizovaná zóna je jednou z nejstřeženějších oblastí na světě.

Korejská válka nejenom že stála mnoho životů, ale i s uzavřením hranic rozdělila spoustu rodin. Mnozí nevědí, co se s jejich příbuznými stalo nebo jestli jsou vůbec naživu. V minulosti proběhla setkání rodin, kdy obě korejské strany zajistily střeženou schůzku, jednalo se však jen o zlomek rodin rozdělených válkou.

Práce se zabývá pouze rodinami z Jižní Koreje, jelikož je velmi obtížné získat ze Severní Koreje data a ve většině případů je nutné vycházet ze svědectví utečenců, které často bývá doprovázeno různými kontroverzemi.

5.1.8 Moderní Korea

Válka nechala jak KLDK, tak Korejskou republiku v zuboženém stavu. Proto se obě strany věnovaly ekonomické obnově. Jižní straně se to povedlo a přelom 60. a 70. let bývá pro svůj hospodářský růst označován jako zázrak na řece Han. V roce 1996 se stala členem Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Dnes se Korejská republika řadí mezi asijské tygry s 31. nejvyšším HDP na světě. (World bank, 2018)

Velmi zajímavou událostí byla reakce jihokorejského lidu na asijskou finanční krizi v roce 1997, kdy Korejská republika stála na pokraji bankrotu. Aby obyvatelé pomohli splatit půjčku od Mezinárodního světového fondu, darovali obrovské množství zlata a drahého kamení. Zlata se nakonec vybralo 227 tun a Korejská republika dokázala svůj dluh rychle splatit. Je třeba zmínit, že lidé tak neučinili z vlastní iniciativy, ale v reakci

na kampaň zahájenou v prosinci 1997 korejskou televizní stanicí KBS1. Rychlost reakce a darované množství ale nadále zůstává obdivuhodné. (Song, 2009)

Korejská ekonomika vděčí za svůj úspěch i přísnému vzdělávacímu systému, který vychovává kvalifikované a pracovité zaměstnance. Korejci mluví o vzdělání jako o základní ctnosti života.

Je zřejmé, že konfucianismus je silně zakořeněn v korejské společnosti, ale i přes staletí vlivu tohoto učení v době moderních technologií lze zaznamenat jeho pokles. Mladá generace Korejců se čím dál více vzhlíží v západních společnostech a individualismu. Studie z roku 2007 ukázala, že většina mladých Korejců považuje za důležitější to, jak na ně nahlízejí jejich vrstevníci, než starší generace a nadřízení. Změny lze zaznamenat i v komunikaci, kdy nesmělost už se nepovažuje za ctnost, ale limitaci. Čím dál více příslušníků mladší generace odmítá Konfuciovu nevyváženost pohlaví, mladí považují obě pohlaví za sobě rovna a podle nich by se mužům i ženám mělo dostávat stejného zacházení a příležitostí. (Renshaw, 2011)

I přes tyto pozitivní vyhlídky do budoucnosti je společnost Korejské republiky stále považována za velmi konzervativní v porovnání s evropskými státy. (Cultural atlas, 2020)

5.2 Obřadnost v Koreji

Na území Korejského poloostrova se praktikovalo mnoho obřadů a tradic, některé jsou v různých formách vykonávané doteď. Korejci jsou velmi pověřiví, obzvláště v případech týkajících se dětí. Účelem tradic bývá ochrana dítěte, protože v minulosti byla velmi vysoká dětská úmrtnost, ale i zajištění toho, aby dítě dobře vyrostlo a bylo v životě úspěšné, dobře vzdělané a bohaté.

5.2.1 Těhotenství

Korejky praktikují důležité obřady již v těhotenství. Těhotenství nastávající maminka tradičně nejprve oznámí tchýni, manželovi a pak až vlastní matce. V Koreji je spojení mezi maminkou a jejím dítětem velmi důležité. Mluví se o tzv. *tchägjo* (태교). První slabika znamená plod a druhá značí vzdělávání. Učení *tchägjo* je jakási sbírka prenatalních praktik, které by měly maminku i dítě ochránit od všeho špatného během

těhotenství a porodu. Dokonce se věří, že jednání budoucí maminky v těhotenství ovlivní i celý život dítěte. (Lee, 2016)

5.2.1.1 Tchägjo

Tchägjo se dostalo do Koreje z Číny během dynastie Korjo, ale svoji největší popularitu si získalo až v dynastii Čoson. V roce 1800 byla vydána kniha *Tchägjosingi* (태교신기) kde je mimo jiné uvedeno, že devítiměsíční prenatalní vzdělání je mnohem důležitější než vzdělávání dětí od narození až do jejich deseti let. (Lee, 2016)

Obrázek 1 – Prenatální vzdělání



Zdroj: Korean Folk Village Muzeum, archiv autorky

S učením *Tchägjo* přichází mnoho pravidel. Některá pravidla jsou v západní kultuře většinou brána jako samozřejmost, naopak jiná jsou pro nás „západní svět“ velmi zvláštní. Samozřejmě by těhotná žena neměla kouřit a pít alkohol. Tyto pravidla ale i říkají, že ženu ovlivňuje její prostředí, co cítí, jaké jídlo jí a na jaké věci se dívá. (Newman, 2014)

Těhotná žena měla být v příjemném a klidném prostředí. Tradičně by se těhotná žena neměla dívat na ošklivé a mrtvé věci, ale pouze jenom na ty krásné, protože všechno,

co cítí nebo vidí, se může odrazit na její ještě nenarozené dítě. Špatné zprávy jí dokonce rodina mohla tajit, aby žena nebyla vystavena stresu. Rodina by se samozřejmě měla o maminku dobře starat. Maminky by měly plodům zpívat, vyprávět příběhy nebo číst pohádky. Po přečtení pohádky by se rodina měla sejít a o pohádce si dále povídat. (Kim, 2011)

Podle výzkumu univerzity Dongguk publikovaném v roce 2011, jsou dva hlavní aspekty, které nejvíce ovlivňují praktikování *tchägo*: výše rodinného příjmu a osobní vnímání této praxe. Výše rodinného příjmu je pro jeho praktikování velmi důležitá, jelikož se může jednat o velmi drahou záležitost. S klesající porodností mají lidé pocit, že potřebují svým dětem dát to nejlepší a za to nejlepší neváhají utratit spoustu peněz.

Tchägo bývá označováno jako první krok ke kvalitnímu vzdělávání, a proto je třeba do něj vhodně a co nejlépe investovat. Další poznatek, který tento výzkum ukázal, je důležitost zapojení partnera ženy a celé rodiny do procesu. (Kim, 2011)

Oblíbenou praxí je dávání přezdívky/jména ještě nenarozenému dítěti neboli *tchämjong* (태명). Při provedených rozhovorech tuto informaci narátoři potvrdili, všichni o této praxi věděli, někteří přezdívku sami doopravdy měli, jiní tvrdí, že rodiče dávání přezdívek nenarozenému miminku nepraktikovali. Mezi ty, kteří přezdívku měli, patří Hakjŏng a Hjŏngdžin.

Hakjŏng: „*Já jsem jako malá taky měla přezdívku - „healthy guy”. Svému dítěti bych také chtěla dát přezdívku, až budu nějaké čekat.*”

Hjŏngdžin: „*Rodiče mi žádnou přezdívku nedali, ale nakonec mi ji vymyslel děda. Chtěl, aby vycházela z východní filozofie, znamenala něco jako „štístko”. Já osobně v tohle moc nevěřím, ale jednou chci svým dětem přezdívku dát také. Chci pokračovat v tradicích. Pro děti i pro nás to bude hezká vzpomínka.*”

Jména jako štístko nebo jména spojovaná se zdravím jsou velmi častá. Lidé věří, že přezdívka přinese nenarozenému dítěti štěstí a porod proběhne v pořádku. Objevují se ale i přezdívky, které souvisí s místem početí nebo oblíbeným zvířetem. Dítě počaté

v Evropě může mít prenatalní přezdívku např. Euro. (My baby's 태명 Tae-Myong (fetal name), 2013)

Mezi ty, kteří svoji prenatalní přezdívku neměli (nebo neví, že nějakou měli) patří Donghui. Ale i on by jednou tradici *tchämjong* v budoucnu u svých dětí chtěl dodržet.

Donghui: „*Já jsem přezdívku neměl, o přezdívce dítěte nechám rozhodnout svoji budoucí ženu.*”

Všichni studenti se shodli, že svému budoucímu dítěti by prenatalní jméno chtěli dát a pokračovat tak v korejských tradicích. Tvzení, že mladí Korejci mají zájem o téma prenatalní výchovy, potvrdila i Paní A.

Paní A: „*Já jsem se o to moc nezajímala, ale přijde mi, že mladí lidé ano. Je to pro ně hezké.*”

V dnešní době trvají na striktní dodržování *tchägjo* hlavně starší generace. Ženě, často víc než vlastní matka, radí tchýně. Prenatální výuka je ale populární i u mladých. Ženy se snaží být v klidném a krásném prostředí. Dívají se na krásné předměty, aby jejich dítě bylo krásné. Poslouchají vážnou hudbu a zvuky přírody. Zpívají a čtou příběhy a pohádky, při nichž by se měly zdůrazňovat emoce. (Simpson, 2008)

U *tchägjo* došlo i k zajímavému propojení s křesťanstvím. Matky v dnešní době často vyprávějí plodu příběhy z Bible a někdy i zpívají chvalozpěvy. Velmi populárním cvičením se stala jóga, která se doporučuje cvičit od pátého měsíce těhotenství. Další moderní novinkou jsou i kurzy, které čekající maminky mohou navštěvovat. (Selin, 2009)

Asi není překvapením, že k tématu *tchägjo* se více vyjadřovaly narátorky než narátoři. Hakjōng považuje za důležité pouštět nenarozenému dítěti klasickou hudbu nebo zprávy či filmy v angličtině. Paní B také vyzdvihuje důležitost hudby, která může dítě pozitivně ovlivnit.

Privádí to tedy k závěru, že co se týče prenatalní výchovy a dávání jmen nenarozeným plodům, plánují mladí Korejci v těchto tradicích pokračovat. V tomto ohledu došlo pouze ke změně, jaká jména se doopravdy dávají. Odstupuje se od tradičních jmen

zaměřujících se převážně na bezproblémový porod a objevují se jména ve spojení s místem početí nebo oblíbeným předmětem rodičů. Časté je i pojmenování „fazolka“ kvůli svému podobnému tvaru fazole a plodu v počátcích těhotenství.

5.2.1.2 Korejské počítání věku

S vírou v důležitost prenatálního vývoje souvisí i korejské měření věku. Korejci automaticky započítávají do věku i prenatální období, jelikož plod v břiše je už zárodkem lidské bytosti.

S věkem se u Korejců objevuje i další zvláštnost. Korejci si nepřičítají další rok v den narození, ale na Nový lunární rok. Tento systém pochází původně z Číny a později se rozšířil např. do Koreje a Japonska. Může se tak stát, že miminku narozenému na konci kalendářního roku jsou po dvou měsících života 2 roky. Proto při setkání s Korejci nebývá pokládána otázka „Kolik ti je let?“, ale „Kdy jsi se narodil?“. Při první otázce by totiž mohlo dojít mezi Korejcem a cizincem k nedorozumění. (Löwensteinová a kol., 2019)

Neznamená to ovšem, že by Korejci neslavili narozeniny. V den narození se koná oslava, ale 1 rok bývá přičítán až Novým lunárním rokem.

5.2.1.3 Stravování v těhotenství

V tomto ohledu lze stravování se v těhotenství v rámci korejských tradic připodobnit k van Gennepovým teoriím rituálů. Nastávající maminka nesměla jíst kachnu, protože by se dítě mohlo narodit s blánami mezi prsty, a nebo tofu, protože tofu je moc křehké a pro přežití dítěte je důležité, aby dítě bylo co nejsilnější. Lze se tedy domnívat, že jde o formu sympatetických rituálů, kdy převládá víra v působení podobného na podobné, opaku na opak, napodobeniny na skutečný předmět aj. Stejně, jako že požitím kachního masa se mohou objevit u dětí kachní blány mezi prsty, se věřilo, že častým požitím vajec se dítě narodí bez páteře nebo s vřidky, po požití králíčího masa by se dítě narodilo s červenýma očima a pokud by maminka snědla oliheň, tak by se její dítě narodilo bez kostí. (Simpson, 2008)

O tématu zakázaných a doporučených jídel v těhotenství se vyjadřovaly spíše narátorky než narátoři. Polévka z mořských řas byla oblíbenou odpovědí jako doporučené jídlo, mluvila o ní i Judžin.

Judžin: *„Je dobré jíst hodně ovoce, polévku z mořských řas a kuřecí vývar. Zakázané jsou ananasy, rozdrobené jídlo a sušenky, káva a kola. Když se hodně jí taková jídla, může dojít k potratu.“*

Také se říká, že to, na co má žena v těhotenství chuť, může ovlivnit i chuť narozeného dítěte. S tím Hakjōng nesouhlasí.

Hakjōng: *„Nevím, co je na pověrách o stravování v těhotenství pravdivé. Moje máma prý hodně jedla banány, ale já je nesnáším. Když čekala sestru, tak jedla hodně pálivého jídla a ona ho miluje.“*

5.2.2 Porod

Během porodu se ženám dávala žínka, do které se mohly zakousnout. V porodní místnosti byly ze stropu připevněné provazy, kterých se měla rodička chytit, aby ji to porod usnadnilo. Žena by během porodu měla být potichu, aby se soustředila na předávání energie. (Selin, 2009)

Korejské ženy popisují porod jako „umírání“, že „obloha se zbarvila žlutě“ nebo „trhání zevnitř“. Po porodu se dítě zabaluje i v létě do teplých deček, aby se nenachladilo. Tato praxe přetrvává dodnes. Před dům se dříve zavěsil provázek s čili papričkou (narodil-li se chlapeček) nebo s černým uhlím (narodila-li se holčička). (Simpson, 2008)

Maminka s dítětem se držela v ústraní až 100 dní, to opět souvisí s dřívější vysokou mortalitou kojenců. To dnes již není pravidlem. Co je ale stále zvykem, je polévka z mořských řas, kterou rodičky konzumují, aby získaly sílu, zotavily se z porodu a zbavily se lochie (tekutiny vytékající z dělohy po porodu) a zvýšily tvorbu mateřského mléka. V extrémních případech tuto polévku jedí i třikrát denně po dobu 4 měsíců. Tento poznatek potvrdili i narátoři a narátorky. (Simpson, 2008)

Polévka z mořských řas může být později použita jako ekvivalent českého „žiješ pod mojí střechou“, kdy korejské maminky říkají „kvůli tobě jsem jedla polévku z mořských řas, tak mě budeš poslouchat“.

5.2.3 Po porodu

I po porodu musela tradičně maminka dodržovat při jídle určitá pravidla. Matka po porodu by neměla jíst tvrdá, slaná, studená nebo pálivá jídla. Požitím dýně, brukve nebo tofu by se mohly poškodit zuby matky, ze studené vody by mohla mít otoky, pálivým jídlem by si mohla poškodit žaludek a kuřecím masem by se jí zkazilo mateřské mléko. Všechna tato pravidla byla založená na ochraně matky a dítěte. Také se věřilo, že když člen rodiny vstoupí na místo s negativní energií (např. vkročil do domu, kde lidé truchlí za zemřelého), nebo když někdo „nečistý“ vstoupí do domu s novorozencem, matce by mohlo vyschnout mateřské mléko nebo by se dítě mohlo ocitnout v nebezpečí. (Cheon, 2020)

Obrázek 2 – Porodní rituály



Zdroj: Korean Folk Village Muzeum, archiv autorky

Tyto rituály jsou pro mladé Korejce spíš minulostí, z provedených rozhovorů nikdo tyto pověry nezmínil. Co zmínili všichni, je polévka z mořských řas.

5.2.3.1 První narozeniny

V minulosti byly první narozeniny spojované nejen se samotnou oslavou narozenin, ale také s oslavou toho, že dítě přežilo rizikový první rok od narození.

Kojenecká úmrtnost bývala velmi vysoká a kromě ročních narozenin se slavil i 100. den – *pägil* (doslova 100. den). Na oslavu 100. dne připravila rodina speciální hostinu. Hostina byla věnovaná jedné z bohyň korejského šamanismu – babičce *Samsin*, která v korejské mytologii je bohyní porodu a osudu.⁷ (Selin, 2009)

V korejské mytologii je *Samsin* ochranné božstvo ženské části domu. K *Samsin* se ženy modlí, aby porodily zdravé dítě, následně je bohyně ochraňuje (dítě i matku) až 7 týdnů po porodu. (Löwensteinová, 2006)

Bohyně se uctívá rýží a polévkou za to, že děťátko ochránila v jeho prvních 100 dnech života. Rodina a blízcí následně oslavují vínem, rýžovými koláčky a koláčky z černých nebo červených fazolí. Aby se dítě ochránilo, koláčky z červených fazolí se strategicky rozmísťují po stole do 4 světových stran. Dalším zvykem, který se provádí, aby se dítě ochránilo, je darování rýžových koláčků co nejvíce lidem. Říká se, že pokud se rýžové koláčky rozdají 100 lidem, dítě prožije dlouhý život.

Pokud je dítě v dobu 100. dne nemocné, oslava se nekoná. V současnosti se zlepšením zdravotnické péče a nižší kojeneckou úmrtností se lidé zaměřují spíše na oslavy *tol*, prvních narozenin. (Birthday Celebrations, 2000)

Tol může být i generické označení pro jakékoliv narozeniny, stačí před *tol* připojit danou číslovku.

Tol jako oslava prvních narozenin má tradičně 4 různé části:

- Modlení a poděkování
- Nošení tradičního oblečení
- Sváteční stůl a *tolžabi*
- Sváteční hostina

⁷ *Samsin halmoni* (삼신 할머니) se skládá ze tří slov: *sam* – tři, *sin* – božstvo a *halmoni* – babička. Říká se, že *Samsin* byla mladá dívka, kterou svedl mnich, dívka otěhotněla a její bratři ji za trest uvěznil. Naštěstí ji ale osvobodila její matka a dívka porodila trojčata – tři syny. Kvůli tomu se stala ochránkyní těhotných žen a novorozenců. (Selin, 2009)

Lidé se v první fázi modlí k bohům *Sansin* a *Samsin halmoni*.⁸ První fáze je záležitostí žen, jelikož ženy připravují slavnostní stůl. Na stole nesmí chybět rýže, polévka z mořských řas a čistá voda. Poté se buď matka nebo babička dítěte modlí spojením dlaní a opakovanými úklonami. (Child's First Birthday (Tol), 2020)

Druhá fáze spočívá v obléknutí se do tradičního oblečení *hanbok*. *Hanbok* se obecně nazývá korejské pestrobarevné tradiční oblečení. Oblečení na narozeninovou oslavu se nazývá *tolbok*. *Tolboky* jsou velmi barevné a skládají se z několika částí. Tyto části se liší podle pohlaví, ale každý chlapec i dívka mají pásek, který je kolem dítěte dvakrát obmotán a malou peněženku. Pásek pro dlouhý život a peněženka pro štěstí. Dívky dostávají dlouhé sukýnky a chlapci kalhoty. (Child's First Birthday (Tol), 2020)

V třetí fázi rodina připraví sváteční stůl, na kterém jsou rýžové koláčky, polévka z mořských řas a různé druhy ovoce. Rýžových koláčků se může připravit mnoho druhů a ovoce záleží na ročním období a podmínkách, ve kterých dítě narozeniny slaví. Rodina připravuje i „duhové rýžové koláčky“ *mudžigä ttök* (무지개떡), barevné koláčky, které jsou na stole vyskládány jako duha. Mají symbolizovat vyváženost osobnosti dítěte a harmonii všech prvků, které jsou: oheň, voda, vzduch, kov a země. (Löwensteinová a kol., 2019)

I při oslavě prvních narozenin se projevuje silná korejská víra v symbolismus. Stůl mohou zdobit květiny, nikdy však nesmějí být řezané, protože by uříznutí a zkrácení květiny znamenalo zkrácení života oslavovaného dítěte. Jídlo by mělo být podávané v bronzových nádobách představujících zářivou budoucnost.

Dítě je následně usazeno za stůl na matraci nebo polštáře, aby na dítě rodina dobře viděla a mohlo se začít s rituálem *tolžabi* (돌잡이). Tento rituál má za úkol určit budoucnost dítěte.

Při *tolžabi* se před dítě předloží mísa s několika předměty. Tyto předměty symbolizují jednotlivé životní úspěchy. Věci v miskách jsou variabilní a liší se obřad

⁸ *Sansin* (산신) je bůh hor (*san* znamená hora), bývá zobrazován jako starý muž s tygrem po svém boku. (Löwensteinová, 2006)

od obřadu. Většinou se ale týkají stejných oblastí: peníze, studium, úspěchy ve sportu nebo v kariéře. Lze určit mnoho takových příkladů, ale mezi nejčastější patří: mince, rýže – peníze, šíp nebo luk – sport, tužka, kniha, štětec na kaligrafii – studium, kladívko – úředník na vysoké pozici, nudle – dlouhý život nebo rýžový koláček – zdraví. V dnešní době se může objevit i mikrofon, který předpovídá dítěti, že se stane celebritou, stetoskop, že se stane lékařem nebo golfový míček, který nahrazuje luk a šíp, předpovídající úspěchy ve sportu. Sportovní úspěchy jsou ale také poměrně novou záležitostí. V minulosti luk nebo šíp znamenal, že se dítě stane významným bojovníkem. (Child's First Birthday (Tol), 2020)

Obrázek 3 – Oslava prvních narozenin



Zdroj: Jung, 2015

Po skončení rituálu *tolžabi* je čas na slavnostní hostinu pro celou rodinu a přátele. Je zvykem, že všichni přejí dítěti všechno nejlepší a obdarují ho dárkem jako třeba hračkou nebo zlatým prstenem. Zlatý prsten nebývá pro dítě na nošení, ale aby ho v budoucnu rodiče mohli prodat a dovolit si nákladné vzdělávání.

V současnosti je celé slavení prvních narozenin a *tolžabi* hlavně příležitost pro rodiče udělat svému potomkovi krásné fotky v tradičním oblečení. Rodiny chodí do předpřipravených salónků, které se na obřad specializují. Firmy nabízejí rodičům pro jejich potomky hned několik kostýmů včetně dětských kostýmů krále, generála, ženicha nebo nevěsty.

Forma slavení prvních narozenin se též změnila. Kromě ateliérů, kde mohou rodiče nechat nafotit svoje děti, vypadá následná oslava více západně. Pronajímají se restaurace, kde se sejde rodina se svými blízkými, objedná se dort se svíčkami a po sfouknutí svíček přichází čas na *tolžabi*. (Child's First Birthday (Tol), 2020)

Někteří rodiče se připojují k vlně ze západu a dělají tzv. smash cake, jedná se o menší verzi narozeninového dortu, které si dítě může užít. Dítě má tento smash cake jenom pro sebe, protože se předpokládá, že ho zničí. Pro ostatní se tedy připravuje dort jiný.

Výsledek ceremoniálu *tolžabi* může být připomínán i během života jedince. Mohou se objevovat výčitky rodičů připomínající dítěti to, co si při ceremoniálu vybral. Proč je syn tak špatný ve sportu, když si vybral luk nebo je jasné, že si při obřadu vybral tužku, protože mu to jde dobře ve škole a má vynikající výsledky.

Otázka na slavení prvních narozenin byla položena i při vykonávaných rozhovorech. Narátoři mluvili o tom, zda oni sami v dětství byli součástí rituálu, a jestli hodlají podobnou oslavu připravit i svým budoucím dětem. V případě kladné odpovědi týkající se *tolžabi* budoucích dětí byla položena otázka, kterou věc by si narátor přál, aby si dítě vytáhlo. Z devíti oslovených pouze tři nezažili oslavu prvních narozenin s obřadem předpovídáním budoucnosti. Judžin vysvětlila absenci obřadu tím, že rodiče takto slavili první rok její starší sestry, ale u ní se už rodičům takovou oslavu uspořádat nechtělo. Naopak Hakjōng rituál zažila jako malá a chtěla by rituál jednou připravit svým dětem.

Hakjōng: „*Já jsem ceremoniál dělala, vytáhla jsem si peníze. Těch ceremoniálů mi přijde až moc, ale vybírání si je tradiční. Takže bych chtěla slavit se svým budoucím dítětem první narozeniny, jak se má. Ty fotky jsou nadosmrti. Chtěla bych, aby si dítě také vybralo peníze.*”

Všichni narátoři vyslovili přání uspořádat oslavu prvních narozenin s *tolžabi* svým dětem (samozřejmě mimo dvou narátorů, kteří již děti mají a rituál s nimi vykonali). Věci, které by chtěli, aby si jejich potomci vzali do ruky, byly: peníze (2x), tužka (2x), rýžový koláček (1x), nudle (1x), pouze jeden informátor uvedl, že ceremoniál chce se svým budoucím potomkem vykonat, ale nezáleží mu na výsledku. Narátoři také zmiňovali,

že na pravdivost ceremoniálu nevěří (i když pak projevíli přání ve vybrání konkrétní věci), ale hodlají v tradici ceremoniálu pokračovat. Jedním z nich byl Hjōngdžin.

Hjōngdžin: „*Chtěl bych pokračovat v tradicích. Pro děti i pro nás to bude hezká vzpomínka. Samozřejmě, že tomu nevěřím, ale je to kultura... ale kdyby se mi narodila dcera, tak bych chtěl, aby si vzala peníze a byla bohatá!*”

Kromě kulturní stránky slavení prvních narozenin zmínila Paní A i další zajímavý aspekt, a to sociální. Kdy během *tol* a následného *tolžabi* probíhá i začlenění dítěte do společnosti.

Paní A: „*Tolžabi je velmi dobrá korejská tradice. Je to příležitost ukázat poprvé novorozeně sousedům, všem přátelům a rodině. Je to vlastně taková sociální interakce v tradičním kontextu.*”

Rozhovor s Paní A také potvrdil dříve zmíněnou skutečnost, že lidé věnují v současnosti pozornost oslavě prvních narozenin, nikoliv oslavě 100. dne.

5.2.4 Děťství

Výchova chlapců a dívek byla dříve odlišná. V 6 letech bývali chlapci a dívky striktně rozděleni. Dívky byly vychovávány, aby byly poslušné a pomáhaly doma. Ženy rodily, dokud byly plodné. Dívenky tak musely pomáhat s dětmi a získávaly tak zkušenosti, které mohly využít u svých budoucích potomků. (Löwensteinová, 2010)

Tomu odpovídaly i dětské hry, chlapci dřív měli tradičně hry, díky kterým se stávali silnějšími, dívky naopak, aby si zlepšily cit v rukou a jemnost. (Renshaw, 2011)

Výzkum Duksun Women University z roku 2016 poukázal na zajímavý fakt, že většina korejských knih věnovaných dětským hrám se spíše zaměřuje na hry v domácím prostředí a venkovní hry vynechává. Je to hlavně z důvodu bezpečnosti a priorit ve vzdělávání dětí. (Shin, 2016)

Korejština je jazykový systém s několika typy honorifikací. Jakési vykání a tykání probíhá i mezi rodiči a jejich dětmi. To ale neplatí u předškolních dětí, ty se učí mluvit bez

jakýkoliv honorifikací. Honorifikaci využívanou dětmi k dospělým (rodičům, učitelům) se následně učí ve školce. Již chlapci v 7 letech musí vědět, jakou honorifikaci použít ke starším, a že s honorifikací musí mluvit i ke svému staršímu bratrovi, kdyby ji totiž nepoužili, tak by následoval trest. (Vreeland, 1975)

Chlapci se dříve učili číst a psát korejské a někdy i čínské písmo. Dívky se neučily psát, pravděpodobně kvůli tomu, že v dospělosti po svatbě odcházely do domu manžela a pro rodiče to mohla být zbytečná investice. I kvůli tomuto důvodu (že dívky odcházely po svatbě do domu manžela) měly dcery v rodině nižší pozici než synové.

Tlak na děti v oblasti vzdělání je v Koreji obrovský a začíná často ještě před započítím školní docházky. Pro maminky předškoláků jsou k zakoupení přípravné sešítky, díky nimž mohou svá dítka učit všemožným dovednostem (motorika, tahy písma, angličtina).

Čas, kdy rodina tráví čas spolu, jsou hlavně víkendy. Rodiny chodí do muzeí, parků, obchodních center nebo na výlety. Některé rodiny tráví prázdniny a svátky v zahraničí, nejčastěji se jezdí na kratší výlety do Číny, Japonska nebo na Taiwan. Velmi přitažlivou destinací je i „Evropa“ (není zvykem, že by Korejci při cestě do Evropy volili jenom jeden stát). (Löwensteinová, 2010)

5.2.4.1 Pravidla v domácnosti

Jak již bylo zmíněno, korejská společnost je silně ovlivněna Konfuciem a jeho učením, to se silně projevuje i v současné společnosti. Ve vícegenerační rodině je sociální status jedince určen generací, věkem a pohlavím. Primárním faktorem je ale generace. Prarodiče bez ohledu na pohlaví musí být respektováni a mají v rodině silné postavení. V rámci ostatních generací je rozhodující věk a pohlaví. (Löwensteinová, 2018-2019)

V dřívější společnosti, kdy muž trávil čas mimo domov za účelem vydělání peněz, nezbyvalo na matku nic jiného, než se starat o celou domácnost. Chlapci se učili, jak být silnějšími a dívky zase domácím pracím a pomáhaly s výchovou dětí. Rodinná pravidla nebo pravidla domácnosti byla tedy striktně dána. To se samozřejmě v moderní společnosti mění, i když si můžeme všimnout stávajícího vlivu konfucianismu. Kromě stereotypizace korejských otců (která bude popsána níže) se nejvíce jedná o postavení dcer v rodině. Dalo by se předpokládat, že v ekonomicky vyspělých zemích bude otázka genderové

nevyváženosti přežitá (zvláště v takové sociální skupině jako je rodina), ale v Koreji je to bohužel stále přetrvávající problém. Dcery musí v domácnosti dodržovat jiná, přísnější pravidla než jejich bratři. (Janoš, 2007)

Asi největším překvapením při druhé návštěvě Korejské republiky bylo neformální večerní setkání se skupinkou studentů z místní univerzity. Kolem 22. hodiny se dívka okolo 25 let zvedla a odešla domů, protože měla od rodičů nakázanou večeři. Tato praxe je běžnější, než by se mohlo zdát. Ze studentů, se kterými byl provedený rozhovor, neměl večeři na vysoké škole už nikdo, ale zmiňovali své přátele a v případě chlapců svoje sestry, kteří stále v tomto věku večeři měli nebo mají.

Všichni ale večeři zažili, když byli na středních školách a museli ji dodržovat. Večeře se pohybovala mezi 10. a 12. hodinou. Zajímavou odpověď měl Džonghan, který na otázky o večeři odpověděl, že se sestrou žádnou neměli, ale posléze se dostal k tomu, že oba museli být do setmění doma. Narátor, který při rozhovoru zmínil rozdílná pravidla pro sestru byl Hjōngdžin.

Hjōngdžin: „Já jsem měl pravidlo jenom jedno, nechodit hrát do herny hry na počítači. Ale moje sestra to měla jinak, přísnější. Je to taková genderová diskriminace. Když jdu pozdě domů, rodiče na mě počkají, ale když je pozdě venku moje sestra, tak jí pořád rodiče volají, ať už jde domů. Chtějí ji kontrolovat, protože to pro ni není bezpečné.”

Každý narátor byl při rozhovoru požádán, zda by mohl určit nejdůležitější pravidlo, které v rodině měli nebo k čemu je rodiče vedli. Objevily se následující odpovědi: nelži, jez, až když začne jíst starší, buď hodný, věř v Boha, pomáhej doma, pomáhej ostatním a respektuj starší. Odpověď „věř v Boha” se objevila pouze u Hjōngdžina, který jako jediný pochází z katolické rodiny. Při rozhovoru zmínil, že v Boha věřil, když byl malý a myslí si, že to velmi ovlivnilo jeho pohled na svět. Nyní už věřící není, ale stále chodí s rodinou do kostela, protože chce rodičům udělat radost.

Mezi narátory byli pouze dva, kteří mají vlastní děti. Jedním z nich byla Paní A, která zdůrazňovala stejné hodnoty, které ji naučili vlastní rodiče.

Paní A: „*Dala jsem svým dětem to, co dali rodiče mně. Říkala jsem jim, aby byli upřímní a pomáhali ostatním lidem*”

O rozdílné výchově a pravidlech pro syny a dcery v rodině mluvila i Paní B. Při rozhovoru zdůrazňovala současný trend učit děti, že obě pohlaví jsou si vzájemně rovnocenná.

Paní B: „*V minulosti měli chlapci a dívky jinou výchovu. Muži jsou silnější než ženy. Bylo to kvůli tomu, aby muži mohli slabší ženu chránit. To teď ale neexistuje. Učíme své děti, že muži a ženy jsou si rovni. Můžou za to hlavně hnutí za rovnoprávnost a feminismus.*”

Všichni narátoři si uvědomovali genderovou nevyváženost ve výchově dětí. Uznávají, že dívky mají přísnější pravidla než chlapci a projevíli touhu tuto nevyváženost z korejské společnosti odstranit.

5.2.4.2 Role otce

Podle Konfucia bylo pět hlavních vztahů: mezi vládcem a ministrem, manželem a manželkou, mladšími a staršími bratry, přáteli a mezi otcem a synem. Konfucius měl velký vliv na vnímání rolí mužů a žen v běžném životě. V konfucianismu byla kladena důležitost na autoritativní a vážené extrovertní muže a milující submisivní manželky. (Janoš, 2007)

Konfucianistické metody vyústily ve vybudování psychických i fyzických hranic mezi pohlavími. Ve více pozitivním světle někteří autoři označují dřívější korejské ženy jako asertivní, vysoce ceněné finanční manažery rodiny a ty, které v rodině o všem rozhodují.

V minulosti byla v rámci výchovy nejdůležitější matka, otec přinášel do domácnosti peníze. Na ženu tedy zbylo starání se o domácnost, utrácení rodinného rozpočtu a výchova dětí. Muž představoval vnější sféru rodiny, naopak žena tu vnitřní. Muž byl velmi silně vnímán jako chleboďárce, který tráví čas prací nebo odpočinkem mezi ní. To ve společnosti vyústilo v nedostatečné zapojení otce do výchovy dětí i nedostatečné

zapojení do zbytku domácnosti. Tato situace se v současné době mění, ženy už nechtějí být celý život v domácnosti a chodí do práce. Tím se dávné role ženy a muže v rodině proměňují. (Löwensteinová a kol., 2019)

Změny se projevily i v provedeném výzkumu. Narátoři se zamýšleli nad konkrétními situacemi v jejich rodině a v jaké míře se otcové zapojovali do domácnosti. Odpovědi byly různé, někteří otcové byli velmi tradiční a považovali ženy za ty, kdo se musí starat o děti i domácnost a někteří se aktivně angažovali a pomáhali svým manželkám. Nejčastěji muži pomáhali s vařením rýže nebo mytím nádobí. Obecně se narátoři shodli, že čím dál větší procento mužů v domácnosti svým protějškům pomáhá.

Velmi častou odpovědí bylo, že otec v rodině narátora pomáhá s domácími pracemi, ale že to v Koreji není běžná praxe. Ve výsledku bylo zjištěno více pomáhajících tatínků, kteří se aktivně zúčastňují úklidu domácnosti než těch, kteří se udržování chodu domácnosti nezúčastňují. O tatínkovi se v rozhovoru zmínila narátořka Hakjōng:

Hakjōng: *„Jako malá jsem musela dělat domácí práce, ale dělali jsme všechno spolu, i můj táta, ale to v Koreji není běžné. I když se to v poslední době zlepšuje...”*

Podobně kladný zážitek měla Judžin, která zmínila velmi přátelský vztah se svým otcem a mluvila o jeho vášni k vaření.

Judžin: *„Můj táta vůbec není stereotypní! Dělal pomalu víc domácích prací než mamka, dokonce líp vařil a byl k nám mnohem milejší. Nikdy se na nás nezlobil. Jsme úplně jako kamarádi.”*

Úplně opačnou zkušenost měl Džōnghan, který několikrát během rozhovoru zmínil svého otce. Ten podle něj je stereotypní korejský muž a tak vypadala i jeho účast při úklidu, vaření a výchově dětí. V souvislosti s otcem zmínil, že podle něj spolu synové a otcové nevycházejí dobře. Tuto tezi nepotvrdil žádný jiný provedený rozhovor.

Džōnghan: *„Můj otec byl super-stereotypní, já to hrozně nesnášel. Trval na tom, abych měl zkušenosti a staral se o sebe. On vždycky tvrdil, jak v domácnosti pomáhá,*

ale dělal to tak jednou za měsíc, jenom domů nosil peníze a o všechno se starala moje máma, já se jí pak snažil pomáhat.”

Měnící se společností a proměnami ve společenských rolích otců a matek se zabývá mnoho výzkumů. V Koreji se údajně mění se rodinné role mužů a žen nejvíce podepisují na mužích, kterým je momentálně 30–40 let. Tito muži ještě zažili generaci silně autoritativních otců a jejich submisivních žen, ale současná společnost na ně tlačí, aby se v takovém chování svých rodičů nevzhlíželi. Vyrůstali v době, kdy muži výměnou za vydělané peníze získávali ústupky ve formě možnosti neúčastnit se výchovy svých dětí. Nyní ale žijí ve společnosti, která se začíná soustředit na muže nikoliv jako vůdce rodiny, ale jako člena fungujícího celku. (Rowden, 2018)

Při výzkumu bylo zjištěno, že Korejci vnímají záležitost „stereotypních otců” jako velký problém, který je třeba řešit. Cítí, že se společnost mění, ale podle některých nedostatečně rychle. V provedeném výzkumu bylo zjištěno u korejských studentů více otců zapojujících se do domácnosti než těch, kteří se do domácnosti nezapojují.

5.2.5 Školní docházka

To, že je vzdělání důležité, není překvapením. V Koreji hraje vzdělávání navíc silnou společenskou roli. Započítím první třídy ve škole se začíná projevovat soutěživost korejského edukačního systému, napětí se ale ještě mnohonásobně zvýší na střední škole – jako příprava na absolvování přijímacích zkoušek na vysokou školu a na vysoké škole zase na chvíli poleví. (Löwensteinová a kol., 2019)

Již na základních školách mají děti mnoho kroužků. K nejčastějším patří: sport, angličtina a lekce klavíru. Právě na základních školách kvůli menšímu tlaku, mají děti čas věnovat se aktivitám, kterých se později na středních školách musejí vzdát. Na základní škole tráví děti výukou asi 5-6 hodin, následně na 2. stupni (middle school) děti tráví ve škole asi 7 hodin. Výuka začíná mezi půl devátou až devátou hodinou. (Mani, 2018)

Rodiče na své děti tlačí, aby se učili a je velmi časté, že studenti po škole chodí do studoven, odkud odcházejí domů ve večerních hodinách. O samostudiu mluvili všichni oslovení studenti.

Hjōngdžin: „*Na základce jsem učení moc nedal, o to těžší byla střední, protože jsem všechno musel dohánět. Po skončení výuky jsem se ve škole najedl a do 10 jsem se sám učil. Pak jsem šel do knihovny a tam jsem se učil do dvou do rána.*”

Rodiče platí svým potomkům studium v tzv. *hagwōnu* (학원), jedná se o privátní vzdělávací instituce, do kterých po skončení výuky ve škole mohou děti již od školky docházet za účelem dalšího studia a prohloubení poznatků. Studenti obecně *hagwōny* preferují, protože se v nich naučí více než ve školách a jsou při učení více efektivní. *Hagwōny* jsou placené a tomu odpovídají i jejich služby, které jsou orientované na zákazníka. To studenti oceňují, učitelé v nich bývají více oddaní své práci, jsou na výuku lépe připraveni a více respektují názory svých žáků.

Hagwōny se svojí formou liší v závislosti na poplatcích, které musí rodiče za tyto soukromé lekce platit. Nejbohatší rodiny platí svým potomkům soukromé lekce, kde je dítě samo se svým lektorem, ale ostatní děti mívají lekce ve větším počtu studentů. I ty nejchudší rodiny obětují své těžce vydělané peníze do dalšího vzdělání svých dětí, protože věří, že vzdělání je základ a jeden z nejdůležitějších kroků šťastného života jejich dětí. Faktem ale zůstává, že bez soukromých lekcí a hodin učení se po škole navíc nemají děti šanci uspět. (Ripley, 2013)

Hagwōny vyvolávají i další ekonomický problém, a to je nárůst nájmu a cen nemovitostí v blízkém okolí těchto soukromě vzdělávacích institucí. Jelikož jsou děti v *hagwōnech* až do pozdních hodin, snaží se rodiny přesouvat do jejich okolí, aby jejich potomci nemuseli ztrácet zbytečně čas, který by mohli věnovat studiu, přesuny mezi domovem a studovnou. To se samozřejmě odráží na poptávce ubytování v okolí a zvyšují se tak už velmi vysoké nájem. (Löwensteinová a kol., 2019)

I učitelé na své studenty tlačí, aby dosahovali co nejlepších výsledků a výjimkou nejsou ani fyzické tresty. O těch mluvili i narátoři při provedeném výzkumu. V rozhovorech zmiňovali mimochodem i to, že někteří učitelé i v dnešní době fyzické tresty praktikují. Chlapci mohou dostat rákoskou přes zadek a dívky přes ruce.

Džōnghan: „*I když to správné není, učitelé si myslí, že to správné je. Jsme mladí, nezkušení a potřebujeme se učit. Tohle je podle nich ten nejlepší způsob.*”

5.2.5.1 Přijímací zkoušky na vysokou školu

Největší tlak zažívají studenti středních škol během období přijímacích zkoušek na vysokou školu. Této zkoušce někdy přezdíváné jako „korejské SAT“ se v Koreji říká *Tähaksuhaknŭngnjök sihöm* (대학수학능력시험) zkráceně *Sunŭng* (수능). Také se používá anglický překlad celým názvem College Scholastic Ability Test zkráceně CSAT.

Den zkoušek je den, kdy se celá země zastaví. Je to nejdůležitější den v životě studenta, právě kvůli tomuto dni děti celý život studují a obětují studiu veškerý svůj volný čas. Proto rodiče platí hrozivé částky za soukromé lekce a děti se učí do půlnoci.

Sunŭng není jediný způsob, jak se dostat na vysokou školu, ostatní způsoby zahrnují celkové hodnocení za studium na střední škole, dobrovolnické aktivity nebo aktivity v rámci školy nebo esej. (Sharif, 2018)

Zkouška *sunŭng* se pořádá každý rok v listopadu a trvá přibližně 8 hodin. Skládá se z několika testů z různých okruhů. Okruhy jsou: korejština, matematika, angličtina, korejská historie, sociální vědy nebo odborné předměty a druhý jazyk. Podle výsledků zkoušky mají studenti možnost přihlásit se na různé vysoké školy, na elitní univerzity se mohou přihlásit jen ti s nejlepším výsledkem. Mezi 3 nejprestižnější univerzity patří: Söulská Národní Univerzita, Univerzita Korjŏ a Univerzita Jönse⁹. Důvodem, proč lidé chtějí tak moc zrovna na SKY univerzity, je kromě sociální pozice i vidina dobré práce. Promoce na těchto univerzitách zvyšuje možnost získat práci v jedné z tzv. čebol společností.¹⁰ Velkých společností, které hýbají korejskou ekonomikou, je mnoho, mezi nejznámější patří např. LG, Hyundai, Lotte nebo Samsung. Pravdou ale je, že místa v těchto firmách jsou limitována a ani SKY univerzity pracovní místo nemohou zaručit. Škola, která byla narátory označována jako nejprestižnější, byla právě Söul univerzita. (Sharif, 2018)

Donghui: „*Nejslavnější univerzita je v Söulu, tam chce každý. Já nemám rád korejský edukační systém, je nudný a do života nic nedává.*”

⁹ Pro tyto univerzity se používá zkratka SKY.

¹⁰ Jedná se průmyslový konglomerát řízený určitou rodinou.

Dalo by se říct, že v současné době v České republice existuje soutěživost mezi některými vysokými školami, ale situace Česka je naprosto nesrovnatelná s elitářstvím vysokých škol v Koreji. Studenti mohou být ve společnosti přehlíženi za to, že studují na vysoké škole, která je v žebříčku vysokých škol umístěná nízko, ale toto shlížení na studenty shora kvůli neelitní vysoké škole může pokračovat i v práci nebo při hledání milostných vztahů. Neúspěchem na vysoké škole podle Miriam Löwensteinové trpí i rodiče. V momentě, kdy dítě nenastoupí na univerzitu, je celá rodina zahanbena a neúspěchem dítěte může trpět i kariéra otce. Ti, co neuspějí nebo nejsou spokojeni se svým výsledkem, mohou ale po roce zkoušku opakovat. Až 20 % zkoušku opakuje, někteří hned několikrát, aby dosáhli požadovaných výsledků. (Löwensteinová, 2010)

Během průběhu zkoušky čekají někteří rodiče v kostele nebo v buddhistickém chrámu a modlí se za úspěch svých potomků nebo čekají před branami školy. Některé firmy posunují začátky pracovní doby, aby se snížil provoz na silnicích, studenty, kteří jedou na zkoušku pozdě, může s houkačkou odvézt i policejní hlídka a během poslechové části zkoušky z angličtiny nelétají žádná letadla. (Sharif, 2018)

Obrázek 4 – Studenti při zkoušce sunŭng



Zdroj: Walter, 2011

Ostatní studenti, kterých se zatím zkouška netýká, stojí před branami škol, pokřikují různá hesla, drží v rukou plakáty a bannery a rozdávají studentům skládajícím zkoušku karamelky *jöt* (엿). *Jöt* je tradiční cukroví nejčastěji připravované z rýže, kukuřice nebo sladkých brambor. Má hodně lepivou konzistenci a v přeneseném významu se říká, že se pozřením karamelky *jöt* na člověka přilepí štěstí nebo se studentům budou v hlavě lépe držet vědomosti. Někteří studenti tyto karamelky před zkouškou konzumují i doma a naopak se vyhýbají tradiční polévce z mořských řas. Řasy jsou konzistencí kluzké a znalosti by tak mohly z hlavy vyklouznout. Jedná se o další případ sympatetického pozitivního rituálu v Koreji. Věří se, že působením stejného na stejné (lepkavého koláčku na přilepení štěstí) vyvoláme nějaký efekt. (Ladner, 2018)

Někteří studenti uvádějí, že jejich učitelé museli ten den přijít do školy v teniskách, aby zvuk klapajících podpatků nemohl studenty rušit při skládání zkoušky.

Oficiálně se studenti dozví výsledky měsíc po zkoušce, kdy se celonárodně zveřejňují výsledky všech zúčastněných. Studenti potom mohou porovnávat své skóre s minimálním možným pro přijetí na danou univerzitu, na kterou chtějí nastoupit. (Jung, 2017)

Historie zkoušky sahá až do 10. století, kdy v roce 958 byly zavedeny zkoušky *kwago*, které fungovaly jako výběr těch nejkvalifikovanějších úředníků, kteří mohli sloužit státu. Moderní forma přijímacích zkoušek na vysokou školu se začala objevovat už v 50. letech 19. století, od té doby proběhlo přibližně 15 důležitých změn. Tehdejší vláda se snažila zlepšit situaci země po korejské válce a na rozdíl od předchozích japonských kolonizátorů neupřednostňovala ve vzdělání pouze elity, ale snažila se zprostředkovat vzdělání rovnoměrně mezi lid. Původně měly vysoké školy při přijímacích zkouškách volnou ruku a každá škola si mohla udělat svoje testovací otázky a pravidla. Mezi lety 1962 a 1963 se objevila první forma CSAT, ale kvůli vysoké obtížnosti testem prošlo jen malé procento studentů, kteří mohli nastoupit na vysokou školu. O rok později bylo CSAT v této formě zrušeno. Znovu bylo obnoveno až v roce 1969, v této podobě bylo praktikováno do roku 1981. Současná verze pochází z roku 1993 se změnami publikovanými v roce 2004. (Diamond, 2016) (Olivová, 2002)

5.2.6 Vysoká škola

Po nastoupení na vysokou školu pocítuje většina studentů velkou úlevu. V prvních ročnících se tlak uvolňuje a studenti se nemusí tolik stresovat. I přes množství zadaných úkolů a povinné četby je tlak pořád menší než na středních školách. Na vysoké škole už nemusí docházet do hodin v uniformách, studenti si mohou barvit vlasy a tím, že se za vysokou školou často stěhují do jiných měst, nebývají pod tak velkým dohledem rodičů. (Löwensteinová a kol., 2019)

Korejské kampusy bývají obrovské. To, že vysoké školy mají vlastní koleje, menzy, tělocvičny a knihovny není překvapením, korejské kampusy ale mívají i svoje vlastní restaurace, obchody, fontány a parky. Korejské kampusy bývají tak velké, že na některých v době semestru funguje autobusová doprava, která převáží studenty z jednoho konce kampusu na druhý.

V blízkém okolí se nachází studentská městečka s velkým množstvím obchodů, barů, restaurací a karaoke barů, kde studenti mohou trávit volný čas. Karaoke bary v korejštině *norebang*¹¹ (노래방, *nore* – zpěv, *bang* – místnost) jsou populární večerní zábavou.

Na rozdíl od České republiky jsou studentské koleje v Koreji genderově rozdělené. Pro vstup do kolejních budov se využívají pokročilé bezpečnostní prvky jako otisk prstu nebo kůstek na ruce ve spojení s osobním kódem. Klíče od jednotlivých pokojů jsou též *passé*. Korejské domy i pokoje na kolejích nebo v hotelu mívají na dveřích krabičku pro zadání kódu.

¹¹ Jedná se o prostor s několika místnostmi s televizí, obrovským šanonem s nabízenými písničkami, několika mikrofony a nejčastěji tamburínou pro zpestření představení. Objevují se ve dvou formách, klasická s recepcí, kde se se zaměstnancem skupina zpívajících domluví na ceně a následně zaplatí a druhá automatizovaná, kde pro vstup do dané místnosti musí člověk vhodit danou částku peněz do automatu. *Norebang* je jednou z forem jednodušší zábavy, kdy Korejci mohou vypustit svůj stres. (Löwensteinová a kol., 2019)

Kromě kolejí bydlí vysokoškoláci i v *hasukdžib* (하숙집). Jsou to byty pro studenty nebo pracující se sdílenou koupelnou a kuchyní s domovnicí *adžuma* (아줌마)¹². *Adžuma* bydlí ve stejné budově jako nájemce nebo v její blízkosti. Byt spravuje, připravuje svým nájemcům dvakrát denně jídlo a někdy jim i pere. Největší nevýhodou *hasukdžibu* je hlavně to, že domovnice bývají starší ženy a nepublikují své nabídky na internetu. Pokud studenti a studentky hledají ubytování, musí vyjít do ulic a hledat na domech cedule *HASUK DŽIB* (하숙집) nebo se ptát svých spolužáků a známých. I tato ubytovací zařízení jsou rozdělena podle pohlaví na ženská a mužská patra, některé *hasukdžiby* jsou pouze pro ženy. Měsíční nájemné se pohybuje mezi 350 000 a 550 000 korejskými wony (přibližně 6 500 - 10 500 Kč). (Breeze, 2012)

Ještě levnější možností ubytování jsou *gosiwõny* (고시원), ty jsou velmi podobné *hasukdžibu*. Také se jedná o soukromé pokoje převážně se sdílenou koupelnou a kuchyní, ale v závislosti na ceně nájmu existují *gosiwõny* i se soukromou koupelnou a kuchyní. Rozdílem je domovnice *adžuma*, která je v *hasukdžibu*, ale v *gosiwõnu* nikoliv. *Gosiwõny* ale poskytují zdarma rýži, kimči¹³, řasy a někdy i instantní nudle. Jsou považovány za místo, kde by se neměl dělat velký hluk, protože zdi v těchto ubytovnách bývají velmi tenké. Proto by si nájemci neměli zvát návštěvy, které by mohli harmonii *gosiwõnu* narušit. V pokoji se obvykle nachází postel, stůl se židlí, malá lednička a připojení k internetu. Dražší *gosiwõny* nabízí i klimatizaci a televizi v každém pokoji. Nájemné se pohybuje měsíčně 200 000 a 400 000 wony (přibližně 4 000 - 7 500 Kč). (Breeze, 2012)

Všichni oslovení narátoři a narátorky bydleli (v případě studentů stále bydlí) po dobu studia na kolejích nebo u rodičů, protože si vybrali vysokou školu ve městě, kde bydlí. Na otázku, proč studuje zrovna univerzitu Čchungnam, odpověděla Judžin následovně:

¹² Slovo *adžuma* je v Koreji hojně používané slovo referující o vdané ženě či ženě věku, kdy předpokládáme, že je žena vdaná. Obecně se tak nazývají tedy starší dámy. Slovo bývá překládáno jako teta, ale v tomto případě se nejedná o příbuzenský vztah.

¹³ Kimči je asi nejtypičtější korejský pokrm. Jedná se o pikantní kvašené zelí a Korejci ho podávají téměř ke každému jídlu včetně snídaně.

Judžin: „*Kvůli mým známkám, které jsem měla na střední škole. CNU je blízko mého domova a taky tady studoval můj táta, tak jsem chtěla taky.*”

Na vysoké škole odchází mnoho studentů na vojenskou službu, která je v Koreji pro muže povinná.

Důležitým aspektem studentského života na vysoké škole jsou skupinové aktivity. Studenti se sdružují v různých zájmových klubech, v barech, v rámci dobrovolnických aktivit nebo v jiných organizacích. Nejdůležitějšími příklady mimoškolních událostí jsou OT (student orientation), MT (membership training) a školní festivaly.

Korejci nejčastěji ukončují studium bakalářským titulem. Pokud touží po dalším vzdělání, volí možnosti získání certifikátů nebo absolvování kurzů, které jim později nejvíce pomohou při hledání zaměstnání. Velmi důležitou zkouškou na vysoké škole je zkouška z angličtiny, i během léta zůstávají někteří studenti v areálu kampusu a dochází na letní jazykové kurzy. Magisterské obory se týkají těch, kteří se věnují akademické činnosti, medicíně nebo právu. (Löwensteinová a kol., 2019)

5.2.7 Mladí dospělí

5.2.7.1 Předmanželské vztahy

Samozřejmě se zkušenosti s předmanželskými vztahy nedají generalizovat, ale průměrně získávají Korejci první zkušenost s randěním okolo střední školy. Školy bývají rozdělené na chlapecké a dívčí, také tím děti a dospívající nezískávají zkušenosti v komunikaci s opačným pohlavím a mohou při ní být velice stydliví. Z toho důvodu jsou v Koreji velmi rozšířené skupinové schůzky. Populární jsou i schůzky naslepo, které mohou domluvit rodiče, ale i kamarádi. (Janoš, 2007)

V čem se Korejci velmi vyžívají, jsou projevy náklonnosti. Tyto projevy nemají ale se sexuálními projevy nic společného, stále platí to, že i přes modernizaci současné Koreje, je korejská společnost velmi konzervativní a fyzické dotyky by se měly na veřejnosti omezit na minimum. Dokonce se můžeme při letní návštěvě Korejské republiky setkat se zlými pohledy starší generace za obnažená ramena v tílku.

5.2.7.2 Posedlost svátky zamilovaných

Mezi oblíbené projevy náklonnosti současných korejských párů patří časté slavení různých mezníků společně stráveného života nebo pořizování si stejného oblečení či doplňků. Korejské páry nejenom že slaví každý společně strávený rok, ale i např. 100., 200. nebo 1000. den chození. Studenti středních škol s oblibou slaví i 22. den, jeho důležitost vysvětlují tím, že datum obsahuje dvakrát číslici 2, což v přeneseném významu znamená, že už nejsou jednotlivci, ale stali se dvojicí. V realitě ale bývá důvodem to, že vztahy studentů střední školy bývají velmi krátké a vytváří si taková výročí, které by mohli se svým krátkodobým partnerem před rozchodem stihnout. (Jang, 2017)

Na oblibu korejských párů oslavovat svoji lásku zareagoval i komerční sektor a dal vzniknout např: Rose Day, Wine Day nebo Kiss day. Data těchto dnů jsou odvozována od slavení dne sv. Valentýna, který zamilovaní slaví 14. února, všechny ostatní zmíněné svátky zamilovaných jsou rovněž 14. den v daných měsících. Tyto dny jsou: Diary Day (leden), Valentýn (únor), White Day (březen), Black Day (duben), Rose Day (květen), Kiss Day (červen), Silver Day (červenec), Green Day (srpen), Photo Day (září), Wine Day (říjen), Movie Day (listopad), Hug Day (prosinec). (Pickering, 2014)

Zajímavé vysvětlení svátků zamilovaných v Koreji poskytl Pan C.

Pan C: *„Myslím si, že dlouhodobé vztahy se mohou někdy stát nudnými, těmito dny a výročími se snažíme té nudě předejít. Ale určitě je to také komerční záležitostí. Lidi to používají jako výmluvu, proč jít na rande a nemusí nic nového vymýšlet, co tomu druhému dát.“*

Asi nejpobulárnějším po 14. únoru je 14. březen, kdy se slaví White day. Na sv. Valentýna dávají korejské ženy svým milovaným čokoládu, na White day očekávají něco na oplátku od svých mužských protějšků. (Pickering, 2014)

Svátek White day pochází původně z Japonska, ale slaví se i v Jižní Koreji, Thajsku, Vietnamu nebo v Číně. Záměrně je jeho datum nastavené přesně měsíc po Valentýnu, bývá přezdíván „den odpovědí“. Muži dávají ženám najevo, jestli je jejich náklonnost oboustranná či nikoliv. V podstatě se ale jedná o velmi komerční svátek, který iniciovaly japonské společnosti ke zvýšení prodeje marshmallows a později bílé

čokolády. V současné době jsou ale nejprodávanější sladkostí na White day lízátko Chupa Chups.

Zdá se, že Korejci si vždy najdou výročí nebo svátky, které by mohli zamilovaní slavit. Nezadaní mají také svůj svátek, je jím Black day, který připadá na den 14. dubna. Černá barva je odvozena od barvy černých fazolí. Nezadaní v tento den totiž jedí nudle s omáčkou z černých fazolí *ččadžangmjön* (짜장면) a slibují si, že do roka si najdou spřízněnou duši, se kterou by mohli slavit White day příští rok. (Jang, 2017)

Narátoři vysvětlovali tak vysoký počet svátků pro zamilované různě, většina z nich zmínila, že ne všichni svátky zamilovaných slaví nebo je slaví jinak. Někteří nezadaní kupují čokoládu své rodině, kolegům nebo svým přátelům. O výměně čokolád v práci mluvil i Pan D, o obdarování člena rodiny mluvila Judžin, která na sv. Valentýna dala čokoládu svému otci a přátelům.

Pan C: „*Letos jsem žádnou čokoládu 14. února nedostal, ale před pár lety jsem si je vyměňovali v práci. Bylo to hezké.*”

Svátek zamilovaných s datem, které není 14. den v měsíci je Pepero Day. Společně se sv. Valentýnem a White Day uzavírá pomyslnou trojici nejčastěji slavených svátků zamilovaných v Koreji. Datum Pepero Day připadá na 11. listopadu. Pepero je sušenka ve formě tyčinky, která je namočená do čokolády. Jedná se v podstatě o kopii japonských Pocky, které se na trhu objevily skoro o 20 let dříve než korejská verze. Pepero i Pocky jsou původně namočené do mléčné čokolády, ale rozvojem trhu se objevují různé ovocné příchutě, ale i poleva s příměsí jiných sušenek nebo poleva ze zeleného čaje matcha. (Barry, 2020)

Proč tedy datum 11. listopadu? Je to právě tvar sušenek, jelikož datum 11.11. má symbolizovat 4 sušenky Pepero. Žádný potvrzený počátek tohoto svátku není, ale říká se, že ho započaly dívky v městě Pusan. Dívky si vyměňovaly Pepero, aby vypadaly stejně hubeně jako úzké tyčinky Pepera sušenek. Pro nejlepší efekt je třeba tyčinku sníst 11. 11. v 11:11. Údajně si firma vyrábějící Pepero Lotte všimla zvýšeného prodeje v Pusanu kolem 11. listopadu a začala ho marketingově propagovat. Po roce 1996 byl Pepero Day všeobecně známý. (Lee, 2014)

Obrázek 5 – Pepero Day



Zdroj: Jordi, 2009

Pepero si lidé vyměňují v práci, mezi přáteli a hlavně mezi milenci. Děti na základních školách dávají sušenky svým kamarádům, učitelům a učitelkám a rodině. Když jsou starší tak spíše svým partnerům. Je to také oblíbený den pro vyznání lásky. Rozdíl oproti dnu sv. Valentýna je hlavně to, že svátek sv. Valentýna slaví spíše dospělí lidé a Pepero Day je populární hlavně u dětí a dospívajících. (Barry, 2020)

Tento svátek doprovází dvě velké kontroverze. První je už výše zmíněná podobnost s japonskými Pocky a druhá je kalorická hodnota sušenek. Lidé nařikají, že požití velkého množství sušenek za účelem hubnutí je kontraproduktivní a nabádá k obezitě. Náhradou komerčního (a podle některých kalorického) svátku má být Farmers Day, který nahrazuje sušenky tradiční pochutinou *Karättok* (가래떡). Jedná se také o rýžový koláček, stejně jako v případě toho, na kterém si studenti pochutnávají před přijímacími zkouškami na vysokou školu. *Karättok* se liší svým tvarem, protože se prodává ve formě dlouhého úzkého válečku. (Lee, 2014)

Zajímavou odpověď na téma slavení svátků měl Pan D, který byl na rozdíl od Pana C ženatý.

Pan D: „*Když jsem s mojí ženou začínal chodit, tak jsme takové svátky moc neslavili, třeba jsme si zašli na nějaké dobré jídlo, ale nepřeháněli jsme to. Na Valentýna mi dřív dávala čokoládu, kterou sama dělala... Ale v manželství? (smích) Ani náhodou!*”

5.2.7.3 Další zajímavé projevy náklonnosti

Když cizinec nebo cizinka začne chodit s Korejcem nebo Korejkou je často překvapen/překvapena frekvencí a intenzitou chatování, které je od korejského protějšku vyžadováno. V západních kulturách bývá počáteční frekvence odpovědí nízká, člověk chce svému potenciálnímu partnerovi ukázat, že má i lepší věci na práci a nechce se dát tak snadno. V Koreji jsou začátky vztahu, co se týče doby strávené chatováním velmi intenzivní a odpověď se vyžaduje do pár minut. To, že se k těmto účelům používá aplikace Kakaotalk, není překvapením, jelikož tuto aplikaci používá v Koreji snad každý a Kakaotalk rozšířilo své služby i např. na zavolání Taxi služby. Další aplikací, které páry používají, je i Between, která po nastavení počítá počet dní, jak je daný pár dlouho spolu, aby páry snáze mohly slavit výše zmíněná výročí. (Jang, 2017)

Součástí chatování je i časté posílání fotografií zachycujících momenty běžného života, nejčastěji jídla (otázka, zda partner jedl snídani/oběd/večeři je velmi častá a značí starost o druhého člověka) a fotografie s kamarády. Fotografie s kamarády se posílá hlavně jako důkazní materiál, že člověk partnerovi nelže a je opravdu se svými přáteli a ne s milencem nebo milenkou.

Prsteny jsou další zajímavou kapitolou korejského milostného života. Tzv. „couple rings” si pár může pořídit už během 100. dne. Nemají se zásnubními prsteny nic společného snad kromě toho, že za obojí Korejci moc neutrácejí. Couple rings se dají vyrobit v některé z tematických kaváren, které jsou v různých variacích rozšířené po celé Koreji. Kavárny jsou častým útočištěm mladých párů. Může se jednat o psí a kočičí kavárny, ale i mývalí, ovčí, papouščí, ale i Hello Kitty kavárny nebo kavárny zaměřené na japonské seriály anime. (Suzy, 2020)

V Koreji se za větší peníze pořizuje až snubní prsten. Seznamování se s rodiči partnera před plánovanou svatbou není časté. I tuto informaci potvrdili narátoři, všichni se shodli na tom, že je zbytečné seznamovat svého partnera se svými rodiči moc brzo. Odpovědi se lišily v tom, zda vůbec říci rodičům, že s někým člověk chodí. Judžin vždy

řekla rodičům, že s někým chodí, ale nikdy svého přítele doma neukázala. Nejvíce překvapivou odpovědí byla odpověď Hakjōng, která má už 2 roky přítele, ale chce o něm říci rodičům až za další 3 roky.

Hakjōng: „*Můj přítel je momentálně v armádě, začali jsme spolu chodit měsíc předtím, než musel nastoupit. Zatím vždy, když jsme se viděli, tak jsem rodičům lhala o tom, kam jdu. Brzy ho z armády propustí a plánuju v tom i pokračovat. Nechci, aby o něm zatím rodiče věděli. Chceme si sami žít svůj život.*”

5.2.7.4 Pohled na manželství

Aranžovaná manželství bez souhlasu budoucích manželů byla dříve běžnou praxí. Rodiče vyhledávali pro své děti ty partnery, které sami považovali za nejlepší. Dohodnutá manželství byla traumatická zejména pro ženy, jelikož tradičně by se žena měla přestěhovat do domu svého manžela a tam se starat o jeho stárnoucí rodiče. (Janoš, 2007)

Manželky se snažily potěšit své manžely, ale hlavně se musely zalíbit svojí tchyni. Tchyně určovala, jakou práci bude nová žena v domě zastávat a mohla ji i vyhodit z domu a poslat zpět k ženiným rodičům, když žena svou tchyni neuposlechla. Toto vyhoštění se považovalo za velkou hanbu. Korejské přísloví říká, že korejská novomanželka by měla být tři roky hloupá, tři roky slepá a tři roky hluchá. Měla by být klidná, když jí tchyně uráží a dělat, že je hluchá. Nesmí říct něco, čeho by později mohla litovat a dělat, že je hloupá a neměla by urazit nic, co je v domě, takže by měla dělat, že nic nevidí. Své místo v nové rodině si novomanželka zajistila až přivedením dalšího syna do domu. Teprve tak si zajistila respekt. (Sorenson, 2001)

I v dnešní době se stále objevují aranžovaná manželství, jelikož korejským rodičům velmi záleží nejen na tom, aby si jejich potomek našel lásku, ale hledají i oporu ve svém stáří. Jiný důvod aranžovaných manželství může být prostě ten, že Korejci si myslí, že najít si partnera je v dnešní době velmi těžké. U aranžovaných manželství se objevuje trend, kdy spolu pár začne chodit a poznávat se až po aranžovaném zasnoubení. Aranžovaná manželství tím tak mohou více připomínat běžné předmanželské vztahy. Frekvence aranžovaných manželství ale obecně klesá. Současní Korejci se chtějí vymanit z těchto

starých zvyků a žít více samostatný život s rovností manžela i manželky. Tento předpoklad potvrzují i narátoři. (Cultural Atlas — South Korean Culture - Core Concepts, 2020)

Judžin: „*Chci si pořídit nový dům, tohle teď mladé páry dělají asi nejčastěji. Kdyby rodiče mého budoucího manžela byli opravdu milí a on by to chtěl, tak bych se ale přestěhovala do jejich domu.*”

5.3 Krize natality

V současné době bývá nejen Jižní Korea spojována s velmi nízkou natalitou a odmítáním hledání si partnera. Čím dál více Korejců si nechce najít partnera a dobrovolně zůstávají single a neplánuje děti. Této generaci vyhýbající se randění, manželství a dětem se přezdívá „*sampo*” generace nebo „generace vzdávání se tří” *sampo sedä* (삼포세대). Ještě extrémnější je „*opo*” generace, *opo sedä* (오포세대) neboli „generace vzdávání se pěti”, kde kromě opuštění od tří výše zmíněných aspektů života přibývají ještě vzdávání se představy zaměstnání a vlastnění nemovitosti. Problém nejnižší natality na celém světě se může zdát jednoduchý, ale jedná se o komplexní problematiku. (Sofie, 2017)

5.3.1 Vládní program na snížení porodnosti

Začátky tohoto problému se datují vládním programem ze 70. let. Po skončení korejské války, která na Korejském poloostrově probíhala mezi roky 1950 a 1953 byla společnost Jižní Koreje zaměřená na zemědělství. Natalita v té době dosahovala až 6 dětí na jednu ženu (trend klesající plodnosti můžeme ale sledovat za posledních 70 let celosvětově, pro srovnání v roce 1950 v České republice bylo 2,77 dětí na ženu, v roce 2018 1,7). (World Bank, 2020)

Korejský poloostrov byl válkou vyčerpán nejen emocionálně, ale také finančně. Korejská republika se proto rozhodla posílit svoji ekonomiku a přesvědčovala své občany, aby svůj život více věnovali práci. Vláda proto zahájila program, který přesvědčoval ženy, aby neměly více než 2 děti. Veřejnost reagovala pozitivně, myšlenka menší,

ale prosperující rodiny se brzo uchytila a už v 70. letech klesla fertilita na 4,5 dětí na jednu ženu.

V Koreji se začaly objevovat plakáty s hesly jako „Synové nebo dcery. Mějme jen dvě děti a dobře je vychovejme!“. Tyto plakáty se pozměnily v 80. letech, kdy vláda vyžadovala ještě vyšší oddanost práci svých občanů a prosazovala politiku jednoho dítěte. Na ulicích se začaly objevovat plakáty s heslem: „I dvě děti jsou moc pro naší přeľidněnou zemi.“ i tato hesla slavila velký úspěch a už v roce 1984 byl index fertility 1,74 dítěte na jednu ženu. (Haub, 2010)

Obrázek 6 – Plakáty podněcující k menším rodinám

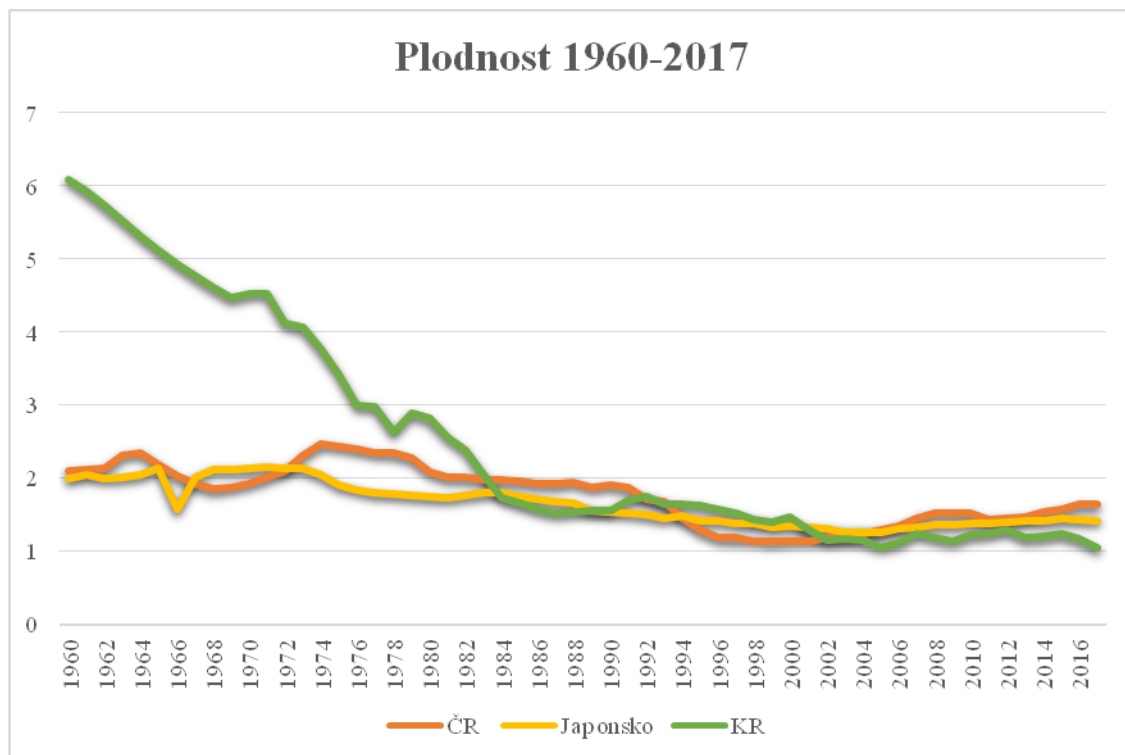


Zdroj: Haub, 2010

Tyto státní programy sice zlepšily korejskou ekonomiku, která raketově vzrostla, ale dalo by se říct, že programy pro snížení porodnosti fungovaly až příliš razantně, a v současné době čelí Jižní Korea opačnému problému a vláda se naopak snaží rodinu prosazovat.

Důkazem účinnosti programu korejské vlády na snížení plodnosti mohou být i data World Bank z let 1960-2017 (novější data zatím nebyla v databázi zveřejněna), která jsou zobrazena v grafu níže.

Graf 1 – Plodnost v letech 1960-2017



Zdroj: World Bank, 2020

Česká republika i Japonsko si již od 60. let drží hodnotu plodnosti kolem 2 dětí na ženu. V případě Korejské republiky si za stejný časový úsek můžeme všimnout markantního rozdílu, kdy v roce 1960 byla hodnota korejské plodnosti 6,095 dítěte na jednu ženu a v roce 2017 byla hodnota snížena na pouhých 1,052. Korejská republika se tak stala státem s nejnižší plodností na světě. (World Bank, 2020)

Hodnoty plodnosti se v Koreji stále snižují, KOSIS (Korean Statistical Informational Service) uvádí, že plodnost klesla v roce 2019 na 0,92 dítěte na ženu. (KOSIS, 2020)

5.3.2 Pekelný Čoson

Někteří Korejci nazývají současnou Koreu pejorativním označením „Pekelný Čoson“. Toto označení sice při provedených rozhovorech nikdo nepoužil, ale narátoři často

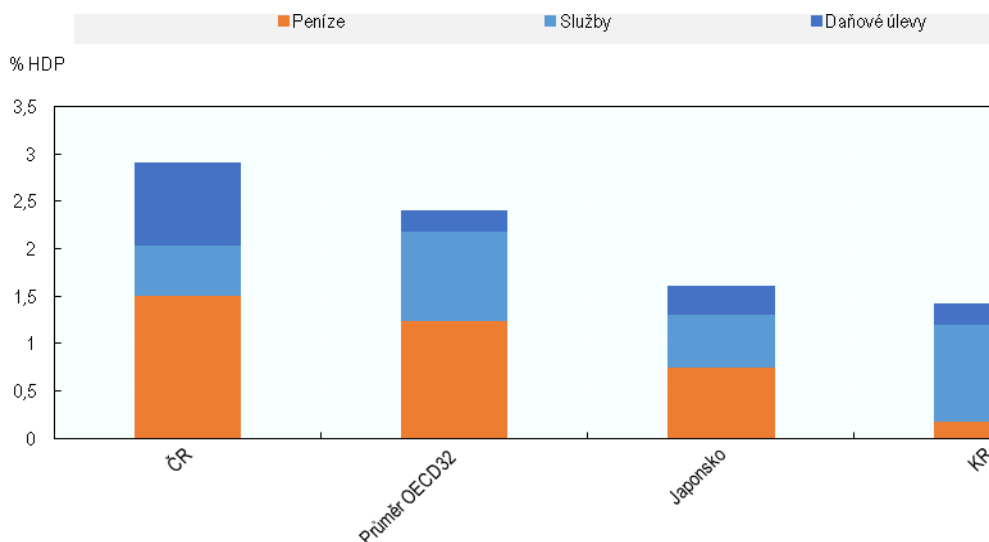
zmiňovali špatnou ekonomickou situaci v Koreji, nespravedlnost edukačního systému, nedostatek vládní finanční podpory poskytované svým občanům a velký sociální tlak. (Williams, 2020)

Džonghan: „Všichni se učíme kvůli soutěživosti. Jsme malá země... Myslím, že tohle souvisí s historií, protože jsme byli nějakou dobu pod Japonskem, chceme se v něčem předvádět.”

Obava, že vláda nedostatečně přispívá na rodiny a děti se při výzkumu opakovala s velkou frekvencí. Databáze Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), kam se Korejská republika připojila v roce 1996 (o rok později než ČR) poskytuje srovnání svých členských zemí na základě veřejných výdajů na rodinu a děti a výši HDP dané země.

Data byla zpracována v grafu níže.

Graf 2 – Veřejné výdaje na rodinu a děti



Zdroj: OECD, 2020

V grafickém znázornění jasně dominuje Česká republika s 2,91 % HDP, z toho 1,5 % jdou na peněžní příspěvky. Korejská republika se svými výsledky vychází

z porovnávaných států nejhůře a nachází se pod průměrem OECD. Hůře než Korea jsou na tom Španělsko, USA, Mexiko, Řecko a Turecko.

Z celkem 1,43 % HDP jde 1,01 % na pomoc rodinám ve formě služeb, peněžní příspěvek je pouhých 0,18 %. Korejská data v komparaci s ČR odkazují na obrovský rozdíl, jelikož jenom procentuální peněžní příspěvek ČR na rodiny a děti je větší než procentuální příspěvek Korejské republiky na rodiny a děti celkem. (OECD, 2020)

Porovnané výsledky jasně korespondují s výpověďmi narátorů o nízké podpoře korejské vlády v oblasti rodin.

5.3.3 Studium

Podle některých problém s klesající fertilitou začíná už právě vysokou soutěživostí a velkým stresem ze studia. Oba problémy byly již zmíněné výše. Korejci jsou vystaveni velkému tlaku při studiu na přijímací zkoušky na vysokou školu. Podle některých ale na vysoké škole společenský tlak zcela nemizí, jelikož přichází čas se začít stresovat hledáním si práce, docházet do akademií pro získání certifikátu.

Po ukončení vysoké školy stres z hledání si práce ještě roste. Otázka, zda si člověk našel práci, je velmi častá, protože i svojí pracovní pozicí se Korejci umisťují do pomyslného sociálního žebříčku. Dalo by se předpokládat, že přijutím do práce stres končí, ale nejen u absolventů se objevuje další používaný termín *Jöldžong pchei* (열정페이). Mladí Korejci často pracují za velmi malé platy přesčas. Firmy se vymlouvají na nízkou zaměstnanost a *capacity building* absolventů, kteří kvůli nedostačující praxi mají být vůbec vděční za příležitost pracovat ve velké firmě. (Sofie, 2017)

Korejci se cítí silně zavázáni svým rodičům, soukromé lekce jsou velmi drahé a mají pocit, že při selhání nezklamou jenom sebe, ale hlavně své rodiče, kteří se často zadluží, aby mohli poskytnout svým dětem dobré vzdělání. Jednou z výjimek byl narátor Džonghan. Jeho otec byl velmi ambiciózní a chce, aby se děti samy snažily uspět.

Džonghan: „*Já jsem žádné soukromé lekce neměl. Můj táta promoval na univerzitě v Söulu. Nic neměl, pocházel z chudé rodiny a všechno dokázal sám bez jakýchkoliv doučování. Řekl mi, že jestli chci něco dokázat, musím být jako on. Moje máma mi nějaké lekce chtěla zaplatit, ale otec to zakázal.*”

Právě kvůli problému soutěživosti na korejských školách a přemíře kroužků, akademií a doučování, které rodiče musí svým dětem platit, aby uspěli, je tento finanční aspekt další příčinou toho, proč nyní mladí Korejci nechtějí mít děti. Uvědomují si, kolik do nich rodiče investovali peněz a obávají se, že stejný luxus nebudou moci svým budoucím dětem poskytnout.

5.3.4 Nezaměstnanost

Pokles zájmu hledání si partnera v Koreji tedy souvisí i s vysokou nezaměstnaností. Podle výzkumu z roku 2019 náborové agentury JobKorea byla nezaměstnanost mladých ve věku od 15 do 29 let 10,8 % a pouze 1 z 10 studentů, kteří promovali v roce 2019, si ještě v tom samém roce dokázali najít práci.

Neschopnost si najít práci jenom přispívá k nechuti najít si partnera, mladí Korejci tvrdí, že na chození nemají čas, peníze ani mentální a emocionální kapacitu. Podle dat společnosti KIHS (Korean Institut of Health and Social Affairs) pravděpodobnost na nalezení vztahu se s nastoupením do práce zvyšuje. Podle stejné agentury většina Korejců ve věku 20–44 let nevstoupila do manželského svazku a z nich pouze 26 % mužů a 32 % žen bylo v milostném vztahu. Víc jak polovina těchto dotázaných (bez milostného vztahu) při výzkumu prohlásila, že si i nadále přejí zůstat nezadaní. (Jeong, 2019)

V reakci na tento výzkum se na internetu objevilo mnoho rozhovorů s Korejci, zda jsou pro ně tyto statistiky překvapením, a jaký na ně mají názor. Většina dotázaných byla výsledky výzkumu zaskočena. Při otázce, zda si chtějí hledat partnera, byla většinová odpověď, že ano, ale že momentálně ho aktivně nehledají kvůli prioritizaci práce nad milostným životem. Často se objevovala i odpověď, že zrovna teď nemají čas ani peníze na to, si někoho najít. Objevoval se i názor, že lidé ve svých dvaceti letech by se měli zaměřit na práci a hlavně na sebe, na dosažení svých osobních snů a ambicí.

Absenci času chození na schůzky lze také vysvětlit nedostatkem pracovních míst. Mladí lidé jsou nuceni docházet do různých škol a kurzů a věnovat svůj čas získávání certifikátů, kterými by se mohli odlišit od ostatních na trhu práce. Někteří tak navštěvují denní studium ve všední dny a školy s možností získání certifikátu o víkendech.

V jiném výzkumu společnosti Embrain 81 % respondentů uvedlo, že hlavním zdrojem stresu ve vztahu je právě nedostatek financí. Až polovina respondentů zmínila,

že i kdyby potkali někoho, s kým by chtěli navázat vztah, o navázání vztahu by se nepokusili, pokud by se sami nenacházeli v dobré finanční situaci. (Jeong, 2019)

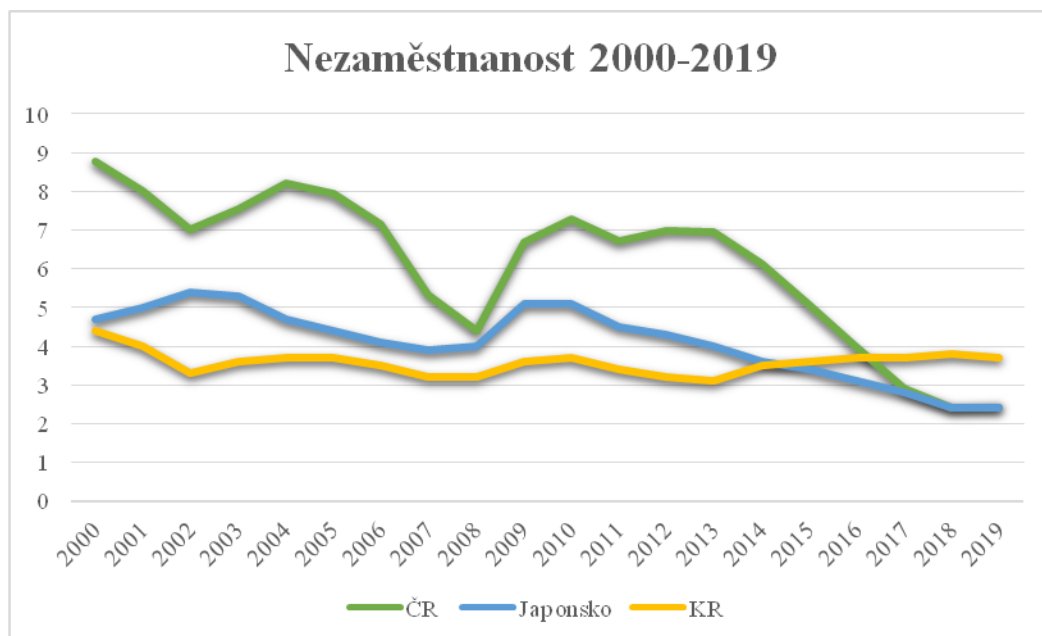
Mnoho mladých považuje za nezbytně důležité disponovat peněžními prostředky, aby si mohli najít partnera. Objevují se i takové pojmy jako „nemít dostatek financí na chození na schůzky“ nebo „investice do partnera“. S tím ale Pan D nesouhlasí.

Pan D: „*Nemyslím si, že chodit na rande je levné nebo drahé. Vždy záleží na lidech, jak si to udělají. Nemyslím, že to stojí zas tak hodně peněz.*”

Podle World Bank byla nezaměstnanost v Korejské republice v roce 3,7 % v porovnání s Českou republikou a Japonskem se jedná o rozdíl cca 1,3 %, jelikož u obou zemí nezaměstnanost dosahuje kolem 2,4 %. Nejedná se tak v porovnání s Českou republikou o zásadní rozdíl, který by svědčil o korejské nezaměstnanecké krizi. (World Bank, 2020b)

Grafické zpracování vývoje v posledních dvaceti letech je znázorněno níže.

Graf 3 – Nezaměstnanost v letech 2000-2019



Zdroj: World Bank, 2020

Data nezaměstnanosti z let 2000-2019 ukazují, že ač má Korejská republika hodnoty nevýrazně odlišné od ostatních dvou srovnávaných států, jedná se v jejím případě, až na výkyv v letech 2009 a 2010, o trend s klesavou tendencí.

5.3.5 Feminismus

Dalším důvodem nízké natality v Koreji jsou stále rostoucí feministická hnutí. Podle výzkumů bývá velký rozdíl mezi počtem dětí, které by žena chtěla mít a počtem dětí, které žena opravdu má. Důvodem může být to, že si žena chce užívat co nejvíc nezávazně svého života, to, že nemá partnera, nedostatek financí nebo kariéra. V Koreji je přímá korelace mezi pracovním životem a rodinou. Ženy cítí, že je velký rozdíl mezi tím, co v pracovním životě dokážou, když mají děti a když je nemají. Korejské ženy věří, že děti a kariéra se navzájem vylučují. Některé členky feministického hnutí říkají, že korejské ženy jsou otroky společnosti a svých mužů. (Brodie-Hall, 2018)

Mnoho korejských firem se vyhýbá zaměstnávat ženy s dětmi. Zpochybňují jejich loajalitu vůči zaměstnavateli a také se obávají, že nebudou pracovat přesčasy, které jsou v Koreji běžnou praxí. V případě, že žena projeví zájem odejít v nejbližší době na mateřskou, se mohou objevit i případy šikany přímo na pracovišti, kterou chtějí zaměstnavatelé přinutit své zaměstnankyně, aby daly výpověď. (Strait Times, 2018)

Paní A: „*Vdát se a mít dítě je hrozně velký tlak. Žena se musí rozhodnout, zda je připravena ukončit svůj sociální život. Ženy jsou totiž nucené starat se o dítě. V případě práce se musí rozhodnout, co je pro ni důležitější, firma, která jí zaměstnává nebo dítě.*”

5.3.6 Preference chlapců

Dalším aspektem nízké porodnosti je preference chlapců. Ta znovu souvisí s konfuciánskou tradicí. Již výše bylo zmíněno, že již od dávných dob je korejská společnost čistě patrilinéární a patriarchální. Po linii mužů se dědí jméno a majetek, muži jsou ti, kdo nosí do domu peníze a jsou to manželky mužů, které se tradičně měly po svatbě přestěhovat do příbytku jeho rodičů a starat se o ně. Historicky preference chlapců souvisí i s tehdejší zemědělskou společností, která preferovala silné syny, kteří mohli pomáhat rodině s těžkou prací na farmách. Bylo časté, že se rodina styděla za ženu,

která nedokázala porodit svému manželovi syna, nedokázala tím naplnit účel manželky a manžel se s ní mohl rozvést. (Renshaw, 2011)

Snaha zachovat linii synů byla tak velká, že v případě, že žena neporodila žádného syna a manžel se s ní nechtěl rozvést, mohla rodina adoptovat chlapce z jiné rodiny. Nejčastěji synovce, aby mohl pokračovat v rodinném jméně. Ve výjimečných případech to byl manžel dcery, který se musel vzdát jména své rodiny. (Vreeland, 1975)

Autor Jiří Janoš adoptování chlapců z jiných rodin považuje čistě za japonskou záležitost a je takřka nemožné, aby se Korejec vzdal svého jména. Považuje adopci v Koreji za možnou pouze v případě, že se jedná o synovce nebo bratrance. (Janoš, 2007)

Kvůli výše zmíněným důvodům se stávalo, že v momentě, kdy se očekávající rodiče dozvěděli, že čekají holčičku, šli na potrat. Lidé měli pocit, že dcery, které se provdají a odejdou do domu rodičů manžela, už nejsou součástí rodiny, do které se narodily. Navíc potomci dcer nenesou jméno své ženiny rodiny, ale jméno rodiny manžela, a tudíž nemá kdo pokračovat v rodinné linii.

To vedlo ke změně demografické křivky. Vláda na to reagovala hesly jako: „jedna dcera se rovná deseti chlapcům” a také uvedením v platnost zákon z roku 1988, kdy bylo lékařům zakázáno říct pohlaví dítěte nastávajícím rodičům. Situace se obrací k lepšímu a podle výzkumu z roku 2006 agenturou KIHSA (Korean Institute for Health and Social Affairs) jenom 10 % žen věřilo, že je nutností porodit syna, což se dá považovat za velký úspěch, jelikož 15 let předtím v roce 1995 těchto žen bylo 40 %. (Renshaw, 2011)

Při výzkumu se rovnoměrně objevovaly preference chlapců i dívek, včetně odpovědí, že na pohlaví nezáleží. (Pandey, 2017)

Z pěti dotázaných studentů dva uvedli, že žádné dítě mít nechtějí. V průběhu rozhovoru ale oba dva své prvotní prohlášení pozměnili, jedná se o Hakjōng a Hjongžina. Hakjōng uvedla, že dítě je velká investice, která stojí obrovské množství peněz a raději by peníze dala rodičům, její přítel by ale jedno dítě chtěl a ona nad tím začíná uvažovat. Velmi zajímavou odpovědí byl Hjongžin, ten také uvedl, že žádné dítě nechce, také zdůraznil finanční stránku rodičovství a zmínil nutnost u nastávajících rodičů koupit nemovitost.

Hjōngdžin: „*Nechci se ženit, protože bych musel šetřit peníze, ale kdybych se oženil, tak chci mít jen jedno dítě. Myslím, že pro ženu je těhotenství velmi těžké a i potom se musí dítěti obětovat. O tomhle by si rozhodla moje budoucí manželka.*”

Tato výpověď byla velmi zajímavá, při provedených rozhovorech v létě 2019 i v předchozím výzkumu v roce 2017 se často objevovaly odpovědi typu „obětovat se pro dítě”, „pro ženu je mít dítě těžké” a „obětovat svoje ženství”. Všechny odpovědi byly ale odpovědi žen, tato byla první, kde by něco takového zmínil muž. Toto téma v rozhovoru Hjōngdžin nadále rozvíjel až se dostal ke konečnému počtu dvou chtěných dětí.

Hjōngdžin: „*Vlastně bych chtěl mít holčičku. Jestli budu mít dvě děti, tak určitě nejdřív holku a pak teprve kluka. Holky jsou k tatínkům otevřenější, více projevují své emoce.*”

Jediným dotázaným, který chce mít více než dvě děti, byl Donghui, ten své přání odůvodnil současnou nízkou porodností.

Donghui: „*Chtěl bych mít tři děti. Dva kluky a jednu holku. Ti kluci by měli být starší, aby se mohli starat o svou mladší sestru. Plánuju to takhle, protože je v Koreji nízká porodnost a musím se snažit co nejvíc, abych ji zvýšil.*”

Nutno podotknout, že Donghui v době výzkumu žádnou přítelkyni neměl.

5.3.7 Budoucí vývoj

Neschopnosti Korejců najít si partnera využilo mnoho komerčních společností. Může se jednat o velmi rozšířený byznys svatebních místností a předsvatebních fotografií, Kvůli fotografiím jsou budoucí manželé schopni cestovat až na druhou půlkou světa (často i do Prahy). V souvislosti s hledáním partnera to jsou „matchmaking” společnosti, které jsou v současné Koreji populární a hojně využívány. Tyto společnosti si za jednu domluvenou schůzku účtují průměrně 63 495 korejských wonů (cca 1 230 Kč). Lidé

s minimální mzdou by tak museli pracovat 7,6 hodiny, aby si mohli takovou jedinou schůzku vůbec dovolit.

Korejská vláda si uvědomuje důležitost současného trendu mít co nejméně dětí. Podle demografů by během padesáti let mohla země přijít o 10 milionů obyvatel. To zapříčiní vyšší počet příslušníků stárnoucí generace, prázdné školy, nedostatek pracovních sil a branců. (Brodie-Hall, 2018)

6. Hodnocení výsledků výzkumu

Cílem práce bylo zjistit proměny korejské výchovy s přesahem do budoucnosti. Rozhovory se týkaly dětství a dospívání se zaměřením na rodinná pravidla a vnímání školy narátorů. S postupujícím časem při rozhovoru se narátoři dostali k tématu vlastní plánované rodiny a jejich vidiny do budoucna. Před ukončením rozhovoru byla položena otázka, zda souhlasí se stylem výchovy, která se jim dostala od rodičů, a zda ji ve stejné či podobné formě hodlají aplikovat. Vidinou odpovědí na tuto otázku nebylo vyjmenovat prvky výchovy, které současní Korejci chtějí v budoucnu využívat, ale spíše zjistit míru odklonění současné korejské společnosti od tak velmi vlivné a silně ve společnosti zakořeněné konfuciánské tradici.

Všichni narátoři projevili velký vděk svým rodičům za to, jak je vychovali. Zároveň všichni studenti zúčastnění výzkumu zmínili, že i přes velký vděk cítí potřebu výchovu adaptovat na moderní dobu a tomu přizpůsobit i způsoby výchovy. To znamená žít samostatně mimo dům rodičů a nechat děti svobodně vyrůstat bez genderových předsudků a obtíží.

Narátoři projevili přání větší svobody dětí a možnosti, aby si děti mohly o určitých aspektech své budoucnosti rozhodnout sami. Velmi častou odpovědí byla touha přestat vnucovat dětem nějaké povolání nebo zakazovat sportovních činností a kroužky. Zákaz sportu negativně vnímala třeba Hakjŏng nebo Hjŏngdžin, ač oba byli ti, kteří si velmi vážili svých rodičů.

Hakjŏng: *„Moji rodiče mě vychovali dobře, dovolili mi všechno, co jsem chtěla. Chtěla bych být jako oni... ale změnila bych jednu věc... nechci svým dětem zakazovat jejich vášně, mě vždycky bavil sprint, ale rodiče mi ho zakázali.“*

Z odpovědí Džŏnghana bylo patrné, že ho stereotypní postavení korejských otců velmi trápí, jelikož se o tomto problému zmínil hned několikrát v průběhu rozhovoru a stereotypním nazval i svého otce. Je to právě to, co by si nejvíce přál na přístupu korejských rodičů k dětem změnit.

Džonghan: „Samozřejmě, že bych si přál něco změnit. Nikdo není dokonalý. Moje máma nám dávala všechnu lásku, co měla... Kdybych chtěl něco změnit, tak jsou to stereotypní otcové. Já jako otec bych chtěl být více přizpůsobivý. Nebýt zklamáný, když moje dítě něco nedokáže. Rodiče v Koreji často plánují celý život svého dítěte, já chci, aby se rozhodlo samo.”

Studenti, kteří se zúčastnili výzkumu, si uvědomují důležitost tradic a kulturního dědictví, které jim jejich země poskytuje. Chtějí pokračovat v tomto kulturním dědictví ve formě svateb, prenatální výchovy, ceremoniálu slavení prvních narozenin a respektování svých rodičů a starších. Jako zastaralé jim připadají znevažování žen, nucení dětí do studia, které sami nechtějí, zakazování zálib a role otce v rodině čistě jako chlebovárc. Obecně by se dalo říci, že plánují svým budoucím dětem zajistit klidnější prostředí bez zbytečného tlaku společnosti, kterým si sami jako děti museli projít.

7. Závěr

Cílem práce bylo ukázat, jak se změnila korejská výchova, tedy jak se změnil přístup Korejců ke svým dětem. Co chtějí rodiče svým potomkům předat, k čemu je motivují, jaké nastavují v domácnosti pravidla, jak moc zasahují do života svých dětí a nakolik je nechávají se svobodně rozhodovat o své budoucnosti.

Korejská společnost zcela jistě vychází z Konfuciova učení, ale od dob minulých století došlo k výrazným změnám. K nejvýznamnějším pilířům korejské výchovy patří stále důraz na vzdělávání a úcta ke starším.

S rozvojem feministického hnutí v Koreji, ale i díky globálním vlivům a multikulturalismu získávají ženy stále lepší místo ve společnosti. Dalším důvodem, proč korejské ženy mají nyní lepší sociální postavení než v minulosti, je vzdělávání, které taktéž mají nyní na starost ženy. Matky hrají hlavní roli ve vybírání škol, ale hlavně sehrávají důležitou roli v raných naukách, které začíná již v těhotenství. I přes to všechno nejde ale říci, že by korejští muži a ženy byli sobě rovni. Ženy se stále mohou setkávat s diskriminací na pracovištích kvůli možnému odchodu na mateřskou dovolenou.

I v rodinách se ale můžeme stále setkat s nerovným zacházením mužů a žen, kromě tradiční role manželky, kdy žena je podřízena svému manželovi je nejčastější forma stávající nerovnosti přístup k dcerám a synům. Dcery na rozdíl od synů bývají více kontrolovány svými rodiči a není ani výjimkou, aby i na vysokých školách měli rodiči určenou hodinu, ve kterou musí být dívky doma.

Mladí lidé, kteří se zúčastnili výzkumu, nesouhlasí s některými aspekty rodin, které v minulosti byli běžnou praxí. Jedná se převážně o aranžovaná manželství, stěhování se po svatbě k rodině manžela nebo stereotypní pozice otce, kdy se otec aktivně nezapojuje do výchovy dětí nebo do chodu domácnosti. Chtějí ale pokračovat v tradicích prenatální výchovy *tchägjo*, které je označováno jako první důležitý krok ve vzdělání člověka a ceremoniálu *tolžabi*, který je vykonáván při příležitosti prvních narozenin dítěte.

Faktor, který v dnešní době ovlivňuje korejské rodiny nejvíce, je velmi nízká porodnost. Korejci mluví o nízké finanční podpoře pro rodiny a děti ze strany státu, nedostatku práce, která se odráží na sociální stratifikaci při hledání si partnera

nebo o pracovní diskriminaci žen při odchodu na mateřskou. Korejské ženy dokonce mluví o obětování svého ženství rodině a dětem.

Velký vliv na nízkou porodnost a plodnost měla samotná vláda Korejské republiky po skončení korejské války v 50. letech 19. století, kdy stát podporoval ideu menších rodin. Vláda chtěla docílit toho, aby obyvatelstvo začalo být více zaměřené na práci a vyrukovala s hesly jako „mějme jen dvě děti“. Tato politika se stala více než úspěšnou a hodnota plodnosti ze skoro za 70 let snížila o přibližně pět dětí na jednu ženu.

Pro Korejce je současný školský systém zdrojem velkého stresu. To potvrdili starší i mladší narátoři při provedeném výzkumu, ti starší dodali, že i přes náročnost studia je tento systém velmi efektivní. Bohužel se ale i náročnost vzdělávání podepisuje na nízké porodnosti, jelikož většina korejských studentů musí docházet kromě školy do dalších vzdělávacích institucí a tam se učit do pozdních hodin. Tyto vzdělávací instituce jsou finančně náročné a mladí Korejci si to uvědomují. Při výzkumu mnoho z nich uvedlo, že obava z nedostatečného vzdělání svých potomků je odrazuje od pořízení si dětí.

8. Bibliografie

8.1 Tištěné publikace

- ECKERT, Carter J., 2001. *Dějiny Koreje*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. Dějiny států. ISBN 80-710-6411-4.
- GIDDENS, Anthony, 1999. *Sociologie*. První vydání. Praha: Argo. ISBN 80-720-3124-4.
- HAN, Yŏng-u a Chae-bong HAM, 2010. *a review of Korean history*. Gyeonggi-do, Korea: Kyongsawon. ISBN 89-834-1093-0.
- HOFSTEDE, Geert, 1999. *Kultury a organizace: software lidské mysli : spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Universita Karlova. ISBN 80-858-9972-8.
- JANDOUREK, Jan, 2001. *Sociologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-717-8535-0.
- JANOŠ, Jiří, 1997. *Dokonale utajená Korea*. První vydání. Praha: Libri. Civilizace, země, lidé. ISBN 80-859-8326-5.
- JANOŠ, Jiří, 2007. *Japonsko a Korea: dramatické sousedství*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1503-7.
- KARLOVÁ, Jana, 2013. *Slavnosti a rituály jako zpráva o obrazu světa*. Červený Kostelec: Pavel Mervart. ISBN 978-807-4650-765.
- LÖWENSTEINOVÁ, Miriam, 2010. *V Koreji se Korejcům nevyhneme*. První vydání. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 978-80-7422-010-4.
- LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Markéta POPA, 2018-2019. *Made in Korea*. První vydání. v Praze: Nová vlna. ISBN 978-80-85845-85-3.
- LÖWENSTEINOVÁ, Miriam a Vlasta WINKELHÖFEROVÁ, 2006. *Encyklopedie mytologie Japonska a Koreje*. První vydání. Praha: Libri. ISBN 80-727-7265-1.
- MONTOUSSÉ, Marc a Gilles RENOARD, 2005. *Přehled sociologie*. Praha: Portál. ISBN 80-717-8976-3.
- NEWMAN, Barbara M. a Philip R. NEWMAN, 2014. *Development Through Life: a Psychosocial Approach*. Wadsworth: Cengage Learning. ISBN 978-1285459967.
- OLIVOVÁ, Lucie, 2002. *Zkouškový systém na Dálném východě*. Praha: Česká orientalistická společnost. ISBN 8090251056.

- RENSHAW, Jean R., 2011. *Korean women managers and corporate culture: challenging tradition, choosing empowerment, creating change*. New York: Routledge. Routledge studies in the growth economies of Asia (2005), 104. ISBN 02-038-1431-2.
- RIPLEY, Amanda, 2013. *The smartest kids in the world: and how they got that way*. New York. ISBN 978-145-1654-424.
- SELIN, Helaine a Pamela Kendall STONE, 2009. *Childbirth across cultures: ideas and practices of pregnancy, childbirth and the postpartum*. New York: Springer Verlag. Science across cultures. ISBN 90-481-2598-7.
- SIMPSON, Kathleen Rice a Patricia A. CREEHAN, 2008. *Perinatal Nursing*. 3rd edition. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins (LWW). ISBN 9780781767590.
- SONG, Jesook, 2009. *South Koreans in the debt crisis: the creation of a neoliberal welfare society*. Durham: Duke University Press. Asia-Pacific. ISBN 978-082-2344-810.
- ŠLECHTOVÁ, Hana, 2016. *Rodinná socializace: na příkladu českých a francouzských rodin se třemi dětmi*. Červený Kostelec: Pavel Mervart. ISBN 978-80-7465-246-2.
- VAN GENNEP, Arnold, 1997. *Přechodové rituály: systematické studium rituálů*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny. Mythologie. ISBN 80-710-6178-6.
- VREELAND, Nena a Kenneth G. CLARE, 1975. *Area handbook for South Korea*. 2d ed. Washington: For sale by the Supt. of Docs., U.S. Govt. Print. Off.
- VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK, 2008. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4714-288.

8.2 Internetové zdroje

- BARRY, Brian, 2020. Pepero Day In South Korea – All You Need To Know. *Wandering on: Live to Travel* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://wanderingon.com/pepero-day-in-south-korea/>
- Birthday Celebrations, 2000. *ASIANINFO: Your complete Resource on Asia* [online]. AsianInfo.org [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: http://www.asianinfo.org/asianinfo/korea/cel/birthday_celebrations.htm
- BREEZE, , 2012. Cheap Accommodation in Korea for Students and Working Professionals. *Koreabridge* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z:

<http://koreabridge.net/post/cheap-accommodation-korea-students-and-working-professionals-breeze>

- BRODIE-HALL, Greer, 2018. THE SAMPO GENERATION: WHY WE ARE SEEING THE LOWEST FERTILITY RATE OF ALL TIME?. *The Observer* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.theobserver-qiaa.org/the-sampo-generation-why-we-are-seeing-the-lowest-fertility-rate-of-all-time/>
- Cultural Atlas — South Korean Culture - Core Concepts, 2020. *Cultural Atlas* [online]. Copyright © IES [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <https://culturalatlas.sbs.com.au/south-korean-culture/south-korean-culture-core-concepts#south-korean-culture-core-concepts>
- DIAMOND, Anna, 2016. South Korea's Testing Fixation. *The Atlantic* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.theatlantic.com/education/archive/2016/11/south-korean-seniors-have-been-preparing-for-today-since-kindergarten/508031/>
- HAUB, Carl, 2010. Did South Korea's Population Policy Work Too Well?. *PRB* [online]. Population Reference Bureau [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.prb.org/koreafertility/>
- CHEON, Hyesook, 2020. Childbirth taboos (出産禁忌). *Encyclopedia of Korean Folk Culture* [online]. Seoul: National Folk Museum of Korea [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <http://folkency.nfm.go.kr/en/topic/detail/473>
- Child's First Birthday (Tol), 2020. *Life in Korea: Korea hotels, travel, tours | culture, language, information, shopping, and communities in South Korea* [online]. Seoul: Life in Local, Inc. [cit. 2020-03-10]. Dostupné z: <http://www.lifeinkorea.com/culture/tol/tol.cfm>
- JANG, Soo Hyun, 2017. Korean Couple Culture: How Korean couples date. *Hanyang* [online]. Hanyang [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: https://www.hanyang.ac.kr/web/eng/special1?p_p_id=newsView_WAR_newsportlet&p_p_lifecycle=0&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=1&_newsView_WAR_newsportlet_action=view_message&_newsView_WAR_newsportlet_messageId=115343

- JEONG, Sophie, 2019. For many young South Koreans, dating is too expensive, or too dangerous. *CNN* [online]. CNN [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2019/05/11/asia/south-korea-dating-intl/index.html>
- JORDI, Sanchez, 2009. Pepero Day in Buy the way. In: *Flickr* [online]. Korea [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.flickr.com/photos/sunxez/4095116730>
- JUNG, Jisun, 2017. Higher education in Korea: Western influences, Asian values and indigenous processes. *Journal of Asian Public Policy* [online]. vol. 11. **11**(1), 1-13 [cit. 2020-03-18]. DOI: 10.1080/17516234.2017.1299898. ISSN 1751-6234. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17516234.2017.1299898>
- JUNG, KyungJoo, 2015. 2015.01 YK 돌. In: *Flickr* [online]. Korea [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: <https://www.flickr.com/photos/grossebise/15633970043/>
- KIM, Myong-sik, 2000. In Defense of the New Hangeul Romanization System. *Korea.net* [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20070916025652/http://www.korea.net/korea/kor_loca.asp?code=A020303
- KIM, Young Hee, 2011. Factors Associated with the Practice of Traditional Prenatal Education (Taegyo) among Pregnant Korean Women. *Korean Journal of Women Health Nursing* [online]. vol. 17. **17**(5) [cit. 2020-03-10]. DOI: 10.4069/kjwhn.2011.17.5.491. ISSN 1225-9543. Dostupné z: <https://synapse.koreamed.org/DOIx.php?id=10.4069/kjwhn.2011.17.5.491>
- KOREA.CZ, , 2020. Korejšťina a korejská abeceda. *Korea.cz* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <http://www.korea.cz/korejstina.php>
- KOSIS, , 2020. Total fertility rate. *KOSIS* [online]. KOrean Statistical Information Service [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <http://kosis.kr/eng/>
- LADNER, Mimsie, 2018. 10 Superstitions that Koreans Still Believe Today. *Culture trip* [online]. culture trip [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://theculturetrip.com/asia/south-korea/articles/10-superstitions-that-koreans-still-believe-today/>
- LEE, Ji Hye, 2014. Pepero Day: Eight things you should know: 빼빼로 데이 '짹고 넘어갈만한 8가지 팩트'. *TheKoreaTimes* [online]. Seoul: Korea Times [cit. 2020-

- 03-12]. Dostupné z:
https://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2014/11/511_167943.html
- LEE, Ji Young, 2016. Korean traditional Taegyo prenatal education based on Sajudang Lee's 'Taegyo singi'. *The International journal of childbirth education* [online]. 31. International Childbirth Education Association, **31**(2) [cit. 2020-03-22]. Dostupné z:
https://www.researchgate.net/profile/Ji_Young_Lee11/publication/324043168_Korean_traditional_Taegyo_prenatal_education_based_on_Sajudang_Lee's_'Taegyo_singi'/links/5c9d57a5299bf111694dc026/Korean-traditional-Taegyo-prenatal-education-based-on-Sajudang-Lees-Taegyo-singi.pdf#page=34
- My baby's 태명 Tae-Myong (fetal name), 2013. *Pregnantinkorea | With child, in the ROK* [online]. pregnantinkorea [cit. 2020-03-10]. Dostupné z:
<https://pregnantinkorea.wordpress.com/2013/07/04/my-babys-%ED%83%9C%EB%AA%85-tae-myong-fetal-name/>
- MANI, Deepti, 2018. Education in South Korea. *WENR* [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://wenr.wes.org/2018/10/education-in-south-korea>
- OECD, , 2020. PF1.1 Public spending on family benefits. *OECD Family Database* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z:
<http://www.oecd.org/els/family/database.htm>
- PANDEY, Geeta a Yuwen WU, 2017. 100 Women: How South Korea stopped its parents aborting girls. *BBC* [online]. BBC [cit. 2020-03-12]. Dostupné z:
<https://www.bbc.com/news/world-asia-38362474>
- PICKERING, Brendan, 2014. Valentine's Day in Korea. *Asia Society* [online]. Asiasociety [cit. 2020-03-12]. Dostupné z:
<https://asiasociety.org/korea/valentine%E2%80%99s-day-korea>
- ROWDEN, Dan, 2018. a magazine helping to change the role of fathers in South Korea. *Coverage* [online]. Subsail [cit. 2020-03-12]. Dostupné z:
<https://subsail.com/blog/a-magazine-helping-to-change-the-role-of-fathers-in-south-korea/>

- SHARIF, Hossein, 2018. Suneung: The day silence falls over South Korea. *BBC* [online].
BBC [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-46181240>
- SHIN, Dongju, 2016. Research on Children's Outdoor Play: Analysis of Published Journal Articles in Korea from 2005 to 2015. *Asia-Pacific Journal Of Research In Early Childhood Education* [online]. vol. 10. **10**(2), 29-46 [cit. 2020-03-09]. DOI: 10.17206/apjrece.2016.10.2.29. ISSN 2233-5234.
- SOFIE, , 2017. Korea's sampo generation. *Sofie to Korea* [online]. [cit. 2020-03-12].
Dostupné z: <https://sofietokorea.com/2017/05/24/koreas-sampo-generation/>
- SORENSEN, Clark W., 2001. The Value and Meaning of the Korean Family. *Asia Society* [online]. Asia Society [cit. 2020-03-12]. Dostupné z:
<https://asiasociety.org/education/value-and-meaning-korean-family>
- STRAIT TIMES, , 2018. 'No place for a mother': South Korea battles to raise birth rate. *The Strait Times* [online]. Seoul [cit. 2020-03-12]. Dostupné z:
<https://www.straitstimes.com/asia/east-asia/no-place-for-a-mother-south-korea-battles-to-raise-birth-rate>
- SUZY, , 2020. Youth Culture - Dating. *ZKorean* [online]. Seattle [cit. 2020-03-12].
Dostupné z: https://zkorean.com/about_korea/youth_culture/dating
- WALTER, Jens-Olaf, 2011. The day before 수능 Suneung. In: *Flickr* [online]. Busan [cit. 2020-03-24]. Dostupné z:
<https://www.flickr.com/photos/65817306@N00/6329055846/in/photostream/>
- WILLIAMS, Mike, 2020. a hope in hell. *ABC* [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z:
<https://www.abc.net.au/news/2020-01-30/south-korea-hell-joseon-sampo-generation/11844506>
- WORLD BANK, , 2020a. Fertility rate, total (births per woman). *World Bank* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z:
<https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.TFRT.IN>
- WORLD BANK, , 2020b. Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate). *World Bank* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z:
<https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS>